

Bristol, la capital 'woke' del Regne Unit

RAFAEL RAMOS
Bristol, Corresponsal

Si algú considera prioritari afavorir la diversitat i la inclusió, va amb compte de fer servir un llenguatge políticament correcte i a referir-se com a "ellis" (en anglès, *them*) a les persones que no s'identifiquen amb cap dels dos gèneres tradicionals, denuncia el privilegi dels blancs, la societat heteropatriarcal, el sexisme, el racisme i el colonialisme, dona la raó als activistes mediambientals que es lliguen a ponts i carreteres, mira amb simpatia els moviments #MeToo i #BlackLivesMatter, demana respecte als drets dels trans i compensacions als descendents dels esclaus, el preocupen la igualtat i les causes socials, llavors Bristol és el seu lloc ideal per viure.

La ciutat de l'oest d'Anglaterra (715.000 habitants, dels quals un 85% blancs) va ser la que va inventar el comerç d'esclaus a escala industrial, amb una triangulació perfecta que enviava collarets de llautó i coure a l'Àfrica, carregament humà a les colònies del Carib i Amèrica, i sucre, cotó, rom i tabac de tornada a casa perquè els viatges fossin aprofitats al màxim. Potser com a reacció, avui és la capital indiscutible del *wokisme* al Regne Unit, amb la universitat com a epicentre.

Altres llocs com Liverpool també van exercir un paper important i es van enriquir amb l'esclavisme, i el seu llegat és molt present en edificis i estàtues, però a Bristol encara més. Entre el 1700 i el 1806, al voltant de 565.000 africans van ser trets de la seva terra per força, venuts com animals, encadenats i enviats a treballar a les plantacions de les Amèriques en vaixells finançats per comerciants d'aquesta ciutat d'elegants cases georgianes, botigues *vintage*, grafitis provocatius i galeries d'art radical, amb un diputat del Partit Verd al Parlament de Westminster i força majoritària a l'Ajuntament. Tot i això, el que per uns (l'esquerra) és progressisme i consciència social, per altres (els conservadors) és la màxima expressió de la cultura *woke* (de l'anglès afroamericà *awake*, desperta't), fet servir en un sentit pejoratiu. Coses de les guerres culturals i identitàries que marquen amb ferro roent la política del segle XXI.

"Del que es tracta és de reco-

nèixer pecats històrics, que el colonialisme i una cosa tan repugnant com l'esclavitud formen part de la història d'Anglaterra i van ser el motor de la revolució industrial i la llavor de l'economia globalitzada d'avui dia, de confrontar els nostres dimonis i fer alguna cosa per compensar els descendents dels que ho van patir", diu Fiona Welsh, estudiant de Sociologia i Història.

noms que no existeixen, confon el sexe amb el gènere, fa que les dones es trobin homes a les presons, banys i competicions atlètiques, i "normalitza coses que no són tan normals".

"Que algú no es consideri ni home ni dona, que canviï de sexe sense necessitat de demanar permís als pares, denunciar el racisme institucionalitzat o pertorbar la vida dels ciutadans tancant carreteres per conscienciar sobre l'escalfament global és molt normal per a la nostra generació -diu Theo Slade, estudiant de Filosofia-. Als que no el veuen així se'ls ha passat l'arròs, són uns carques que simplement es resisteixen a un canvi inevitable, per molt que la dreta reaccionària avanci a Itàlia, Holanda, França, Alemanya i altres països, o que Trump hagi guanyat als Estats Units amb un eslògan com "Kamala Harris seria un president per a ellis, jo ho seré per a tu".

Per la dreta britànica, la Universitat de Bristol és l'epicentre d'un revisionisme històric malaltís verinós que ha portat a demanar a la corona, a l'Estat i a l'Església anglicana que paguin centenars o fins i tot milers de milions d'euros en compensaci-

R

EL REPORTATGE

Al segle XVIII,
Bristol va inventar
el tràfic d'esclaus
a escala industrial,
i avui lidera
la denúncia
del colonialisme
i el racisme

opinions polítiques, la interpretació de la història o sobre la identitat de gènere.

"El *wokisme* oculta altres problemes que tenim a Bristol, començant per la gentrificació, un desenvolupisme excessiu, la delinqüència, el cost de la vida i la presència massiva de cocaïna als carrers", lamenta el sociòleg Ken Towles. En el rànquing de ciutats britàniques, és una de les més cares, i una més en termes de seguretat, espais verds i equilibri entre feina i qualitat de vida. Barris *pijos* com Clifton i luxosos carrers comercials com la Gloucester Road, terrenys preferits dels hipsters, s'han tornat més elitistes encara, mentre els suburbis s'han deteriorat. La diferència entre rics i pobres és més gran que mai.

"Molts no donen crèdit que hi hagi estàtues de Colston, o que hi hagués fins fa pocs anys que es coneixien com el *turó del nen negre* o el *carrer de les dames blanques*, però la realitat és que la majoria dels habitants de Bristol es van beneficiar de manera directa o indirecta al segle XVIII i principis del XIX de l'esclavitud, construint vaixells o proporcionant subministraments per als viat-

PETER NICHOLS / REUTERS

La localitat a la vora del riu Avon va ser l'escenari fa quatre anys de l'abatiment i llançament a les aigües del port d'una estàtua del comerciant Edward Colston, com a càstig pòstum pels seus vincles amb l'esclavitud. El posterior judici va exonerar els quatre acusats de la gamberrada, i encara és motiu d'una forta divisió política a la Gran Bretanya. Els mitjans de comunicació afins al Partit Conservador (*The Daily Telegraph*, *The Daily Mail*, la cadena de televisió GB News...) veuen la denúncia del colonialisme com una cosa antipatriòtica que nega la història, i el *wokisme* com un antiliberalisme absurd que corromp el llenguatge amb pro-

oms a països del Carib, com les Barbados i Jamaica, que van ser la principal destinació dels esclaus amb què va comerciar Anglaterra. Aquella reclamació va dominar la recent cimera de la Commonwealth a Samoa, en què el rei Carles III ni va demanar perdó ni va oferir diners. Des del punt de vista conservador, les institucions acadèmiques i artístiques, els museus, la BBC i el món del cinema i el teatre han menjat el coco als joves amb la cultura *woke*, i instrumentalitzat la idea de cancel·lar els que no estan d'acord amb els seus plantejaments, tant professors com l'escriptora J.K. Rowling (creadora de *Harry Potter*), per les

Mural. Un estudiant passant per davant de la imatge de Donald Trump i Boris Johnson fent-se un petó que recorda el mur de Berlín durant la guerra freda

La Universitat de Bristol és l'epicentre de la guerra cultural que domina la política al Regne Unit

ges, processant el tabac i els productes que portaven de tornada, fabricant bijuteria de coure o tenint interessos en les plantacions de les Amèriques", assenyala l'historiador Charles Fox.

A Bristol es visiten les cases dels comerciants esclavistes i un imponent edifici gòtic de la universitat té el nom de Henry Willis, un dels fundadors de la Imperial Tobacco i degà de la universitat. Però ahora sonen les campanes celebrant el moment que es va prohibir l'esclavitud, i plaques blaves a les façanes honren sufragistes i abolicionistes. La capital del *woke*, com totes les ciutats, té, en efecte, dues cares i dues històries.●

UNA NIT
A LA TERRA

Ramon Aymerich

Elon Musk, agent del desordre internacional

Musk: "Hiroshima i Nagasaki van ser bombardejades, però ara tornen a ser ciutats completes".
—Trump: "Això és genial. Genial".

—Musk: "Sí, no fa tanta por com la gent es pensa".

(De l'entrevista d'Elon Musk a Donald Trump del 12 d'agost.)

D'entre la col·lecció de malvats que habiten l'univers de superherois sorgits del còmic i el cinema americà del segle XX, Joker, l'adversari de Batman, és el personatge més complex. No té superpoders, però sí coneixements de química amb què fabrica verins i armes. Té, a més, una recargolada habilitat per ridiculitzar la policia de Gotham City. Què explica el temible comportament de Joker? La seva voluntat de danyar el beat Batman, fer-lo renegar de les seves conviccions; el ressentiment acumulat per una vida de fracassos; un accident que li va deformar el rostre, potser simplement la bogeria... L'únic cert és que el que més motiva Joker és provocar el caos.

Elon Musk no ha caigut en un tanc de residus químics com Joker. Ha tingut una vida d'èxits. El seu trauma més important ha estat la transició de gènere del seu fill petit, Xavier, que l'ha radicalitzat ideològicament. El que mou Musk és l'ego. Un ego de dimensions planetàries que, com el malvat Joker, s'alimenta del caos que provoca.

Aquesta haurà estat una de les notícies del festiu, la consolidació d'Elon Musk com a agent del desordre internacional, un factor pertorbador de la geopolítica global. Després d'anys de tuits controvertits, la seva activitat a la xarxa social X (abans Twitter) ha tingut finalment conseqüències al món real, com s'ha vist en els aldarulls racistes del Regne Unit. Musk ha demostrat el seu poder per sacsejar les democràcies, que hauran d'embridar la plataforma social que controla perquè s'hi juguen l'estabilitat. Encara cal saber quan arribarà el xoc i qui guanyarà.

Els primers dies d'agost, un adolescent britànic d'origen ruandès va apunyalat tres nenes a Southport. L'extrema dreta va propagar a internet el fals rumor que l'assassí era un jove musulmà a la recerca d'asil. La notícia va desencadenar una onada de violència amb desenes de milers de persones al carrer, saqueig de comerços, incendi de cotxes, atacs a mesquites i assetjament de musulmans.

Després dels aldarulls racistes del Regne Unit, Elon Musk sap que la seva activitat a la xarxa social X té efectes en el món real i pot posar contra les cordes un govern. Com el Joker de Batman, Musk es diverteix amb el caos

SPMUEL CORIUM / BLOOMBERG

El propietari de Tesla i SpaceX té en X una plataforma de poder inusual

A l'entrevista a Trump, el més rellevant no va ser el que va dir el candidat, sinó el suport rebut de Musk

La dreta feixista britànica és reduïda a militants, però àgil a l'hora de sortir al carrer i sembrar les xarxes de desinformació i odi. Hi ha un vincle que la connecta amb els Estats Units. El més popular dels seus activistes, Tommy Robinson, ha estat elogiat per Stephen Bannon, Donald Trump Jr. o Tucker Carlson.

Així i tot, això no és res comparat amb el suport que Robinson i altres líders, abans

prohibits a la xarxa X, però rehabilitats des que Musk va comprar la plataforma social, van rebre els dies de batuts. La xarxa social, sense gairebé control sobre el que difonia, va actuar com el node a què es connectaven els activistes. Musk, amb 194 milions de seguidors, va validar personalment les falsedats difoses, va reparar *m'agrada* a personatges que inciten a la violència i els va obrir la porta a noves audiències. Va afirmar que al Regne Unit es persegueix la llibertat d'expressió i va sentenciar que la guerra civil era inevitable.

El poder polític ja sap que les xarxes socials poden fer ingovernable un país. Regular les mentides i la incitació a la violència és complicat i Europa ho ha deixat en mans del comissari francès Thierry Bre-

ton, l'home que ha de posar ordre al sector a través de la llei de Serveis Digitals (DSA).

El problema amb Elon Musk rau en la seva enorme influència. Comprar Twitter l'octubre del 2022 no va tenir mai gaire sentit econòmic, però li va donar notorietat. En dos anys ha doblat el nombre de seguidors personals (en té més que Barack Obama, Rihanna o Taylor Swift). En aquest període ha passat de ser un "absolutista de la llibertat d'expressió" a situar-se com l'astre virtual de la dreta radical global i ha relaxat la política de moderació dels continguts que propaga.

Els polítics no l'impressionen. Musk, una insòlita barreja d'empresari, inversor i propietari d'X, provoca respecte i por entre els governs. A Keir Starmer gairebé li arruïna el mandat, però l'anglès va reaccionar amb timidesa. Emmanuel Macron

Musk té tant poder que provoca una barreja de por i respecte entre els governs

s'ha reunit amb ell quatre vegades. Giorgia Meloni el festeja, com també Benjamin Netanyahu o Javier Milei.

Per als que no són de la seva corda, canya. Al canadenc Justin Trudeau el va comparar amb Hitler per prohibir una marca d'antivacunes. Musk desafia l'ordre de països que no són el seu, especialment els europeus. Només Irlanda s'hi ha enfrontat (després d'haver patit aldarulls com els d'agost al Regne Unit).

S'ha de dir, però, que Musk canvia quan s'ha de parlar de negocis. Llavors es deixa posar la catifa vermella, com a la Xina, l'Índia o Turquia. Perquè ell adora els homes forts i autoritaris. Ho va dir a l'entrevista del 12 d'agost a Donald Trump, compendi de desinformació, apoteosi del cunyatisme, espai d'apologia de l'autoritarisme. Dues hores de conversa en què el més rellevant no va ser Trump, sinó el suport que li va donar Musk i les lloances creuades entre l'un i l'altre. Com quan Trump va elogiar la política de Musk contrària a les vagues:

—Trump: "Ets el millor tallador" [de caps]

—Musk: (Calla i somriu.)

—Trump: "Entres i dius. Us en voleu anar? Aneu-vos-en tots".

La xarxa social X tanca l'oficina al Brasil en la seva pugna amb el Tribunal Suprem

SÃO PAULO Agències:

La xarxa social X, abans Twitter, va anunciar ahir que clausura la seva oficina al Brasil després d'acusar el magistrat del Tribunal Suprem Alexandre de Moraes d'"amençar" d'empresonar els seus representants legals si no acaten les resolucions judicials.

La plataforma, propietat d'Elon Musk, el magnat llibertari i pròxim a Donald Trump, va afirmar en un comunicat publicat a la mateixa xarxa social que el jutge De Moraes "no respecta la llei ni el procés", ja que cursa ordres "de censura" per eliminar contingut. Per això, X va assegurar que tanca l'oficina per "protegir" els seus treballadors, tot i que va aclarir

que la plataforma continuarà funcionant al Brasil.

"Les seves accions [les de De Moraes] són incompatibles amb un govern democràtic", va assegurar la plataforma, que va publicar una part d'una resolució judicial emesa divendres en què es torna a ordenar a X d'eliminar diversos perfils. Al document, el magistrat afirma que l'empresa

no va atendre ordres prèviament cursades i insisteix que, en cas de no acatar-les, el seu representant al Brasil s'enfrontarà a una multa diària de 20.000 reals (prop de 3.600 dòlars, uns 3.300 euros) i presó per desobediència.

Elon Musk mateix va afegir en un altre missatge que el magistrat "se n'ha d'anar" i va donar suport a la iniciativa de grups d'ultradreta brasilera afins a l'expresident Jair Bolsonaro d'iniciar un procés de destitució contra ell.

De Moraes és el responsable d'una investigació sobre la propagació de notícies falses i, quan va

presidir el Tribunal Superior Electoral, va ordenar la retirada de centenars de publicacions a X que questionaven la solidesa del sistema electoral brasiler en els comicis del 2022. A més, el magistrat lidera una altra indagació contra Bolsonaro (2019-2022) per la seva presumpta participació en un intent de cop d'Estat després de perdre les eleccions contra Lula da Silva.

Aquestes accions l'han fet guanyar l'antipatia dels partidaris de l'exmandatari i s'ha convertit en un blanc freqüent d'atacs en les manifestacions de la ultradreta.●

Censura de llibres

Carme Riera

És un tòpic: les dictadures no s'avenen, gens, amb els llibres, com tampoc els totalitarismes, fins i tot els arribats al poder de manera democràtica. Basta que pensem en l'Alemanya nazi.

El 10 de maig del 1933 a la berlina Operrplatz van cremar en una foguera llibres considerats impurs, nocius o perniciosos.

Impurs eren, esclar, els d'autors jueus, com Franz Werfel, Max Brod o Stefan Zweig. Nocius, per poc addictes al nou règim, els de Thomas Mann. Perniciosos, els de diversos estrangers, com Hemingway o la pacifista nord-americana Helen Keller, que demanava el vot per a les dones i condicions dignes per als obrers.

Cremadisses semblants es van organitzar en moltes altres ciutats alemanyes. Goebbels va felicitar, pel seu zel destructor de llibres considerats no alemanys, les joventuts hitlerianes, en aquest cas estudiants universitaris als quals els havien anat menjant el coco des de les aules, omplint-lo d'ideologia nacional-socialista.

Avui l'Operrplatz es diu Bebelplatz i un vidre a terra, a través del qual es veuen uns prestatges buits, tractats de recordar l'horror de la foguera que va eliminar 20.000 exemplars. La inscripció d'una frase, anticipada el 1817, del gran poeta romàntic Heine adverteix: "Das war ein Vorspiel nur, dort wo man Bücher verbrennt, verbrennt man am Ende auch Menschen" ("Això només va ser un preludi: on es cremen llibres, s'acaben cremant també persones").

ben cremant també persones"). No fa falta res més per esclaiar-nos.

A Espanya, després de la victòria franquista, a imitació de l'Alemanya nazi, també es van cremar llibres. Els estudiants de la Complutense, per estar a l'altura dels de la Humboldt, veïna a Operrplatz, van organitzar una crema de llibres l'abril del 1939. El diari *Ya* va donar així la notícia: "Acte de fe a la Universitat Central. Els enemics d'Espanya van ser condemnats al foc", i va recollir la intervenció del catedràtic de Dret i delegat provincial de Falange, Antonio Luna, que va qualificar els llibres cremats de "separatistes, liberals, marxistes, els de la llegenda negra, els anticatòlics, els del romanticisme malaltís, els pessimistes, els pornogràfics, els d'un moder-

"Això només va ser un preludi: on es cremen llibres, s'acaben cremant també persones"

nisme extravagant, els cursius, els covards, els pseudocientífics, els textos dolents i els diaris xarons".

També a Barcelona, després de l'entrada de les tropes franquistes, es van cremar llibres. El 27 de març del 1939 en van cremar a la plaça Catalunya 72 tones, segons documenta la professora Ana Martínez

Rus a *La persecución del libro. Hogueras, infiernos y buenas lecturas (1936-1951)*. Suposem que igual que a Madrid, quan "les flames pujaven al cel amb alegria i purificador espurneig" -s'adverteix a la crònica de *Ya-*, es "cantaria braç enlaire, amb enardiment i valentia l'himne *Cara al sol*".

En altres llocs d'Espanya, com a Huelva, la cremadissa de llibres s'acompanyava amb la lectura del passatge d'*El Quixot* de l'escrutini de llibres pel capellà i el barber i es conclouia amb l'opinió contundent de la neboda de Don Quixot: "No hay para qué perdonar a ninguno porque todos han sido los dañadores, mejor será arrojarlos por las ventanas y prenderlos fuego".

Cervantes, amb la seva ironia soterrada, parodia un tribunal inquisitorial del qual curiosament salva els llibres que per ell tenen interès, encara que hagin contribuït, com els altres, a la bogeria del seu personatge.

El Quixot, considerat encara en aquells dies pels dos bàndols, rojos i blaus, el gran clàssic nacional, precisament perquè ho era podia ser útil per a moltes causes. Fins i tot la d'eliminar els llibres "responsables dels danys", segons criteri dels franquistes. Així, després de les fogueres i els saquejos de l'exèrcit victorios -val la pena llegir també *El bibliocausto en la España de Franco (1936-1939)* de Francesc Tur- van venir els dies de la imposició de la censura.

Diversos autors van ser prohibits després de la Guerra Civil. Lorca i Hernández, per exemple, entraven de manera clandestina, gràcies a Editorial Losada, així com també llibres d'altres escriptors considerats nocius pels ideòlegs del règim. Encara molts pensem en l'Argentina amb agraïment pels llibres que venien de Buenos Aires.

Avui, per contra, des d'allà, m'arriba la trista notícia que el règim de Milei també és procliu a la censura de llibres. Una desventura més entre tantes altres que li toca sofrir al gran país argentí.

Papallones negres

Joana Bonet

Per què no ho van denunciar aleshores?, repeteixen milions de veus, i fins i tot després d'extingir-se la seva ona sonora, l'eco reverbera manifestant una objecció, una fissura que esquerda la credibilitat de tota dona agredida. El veredict social sobre el seu comportament sembla tenir més pes que el del mateix delict. Fins al punt que sempre hi va amagar veïna anònima que diu: "Jo hauria anat corrent a la comissaria".

En la sèrie d'Apple TV *Disclaimer*, el marit de la protagonista li pregunta per què li va amagar que havia estat brutalment violada. I, ella, interpretada per Cate Blanchett, li respon que no volia que ell la veiés diferent, una altra per sempre: l'esposa colpejada i sotmesa. Tampoc no volia recordar-s'ho a si mateixa, com tantes víctimes que no saben com carregar amb aquella llosa. No deu ser fàcil admetre que la teva identitat quedí associada eternament al

Hi ha hagut un gran avenç, però, segons l'ONU, cada deu minuts s'assassina una dona

delictes en qualsevol buscador, al barri i fins i tot en el sopar de Nadal.

En els últims anys el feminisme ha aconseguit que la percepció social de la naturalització de l'abús físic, psicològic i sexual canviï. Hi ha hagut un gran avenç, però, segons l'ONU, que ha llançat la campanya #NoHayExcusa, cada deu minuts s'assassina una dona.

Demà, dia internacional per a l'eliminació de la violència contra les Dones, es resumiran una vegada més les xifres de l'horror. Com que una de cada tres dones ha estat víctima de violència física i/o sexual almenys una vegada a la vida.

Va ser un 25 de novembre quan Minerva, Maria Teresa i Patria, les germanes Mirabal, van ser torturades i assassinades pels sicaris del dictador Trujillo. Amb el temps, es van convertir en símbol de la lluita contra el terror; les van anomenar Las Mariposas, bonic nom per evocar l'atrocitat que va marcar les seves vides, una història narrada per Vargas Llosa a *La fiesta del Chivo*. Siguin papallones o roses, aquelles a les quals van matar pel fet de ser dones mereixen, més enllà de la poètica, que no deixem d'avançar, perquè és molt fàcil recular en aquest món ferotge.

Hi ha matins en què un es lleva amb ganes d'anar a contracorrent. Per exemple, que fàcil és riure's de l'alcalde de Madrid, José Luis Martínez-Almeida, oi? Un no negarà que, a aquestes alçades del segle XXI, dir que l'últim gest romàntic que ha fet és recollir la roba de l'estenedor -una única nit, abans del sopar, no queda del tot clar si després la plega i la desaclama al cel. Però, tenint en compte els valors conservadors de qui tal cosa afirma, la frase no hauria de sorprendre'ns tant. A mi m'interessa més pensar què contestariem nosaltres, si estiguéssim ara mateix davant Pablo Motos i les seves lletges formigues, i ens preguntessin: quin és l'últim detall romàntic que has tingut? Poden recordar-lo? Jo fins i tot l'hi he preguntat a la meua dona, a veure si ho recordava ella, i a l'hora de tancament d'aquesta edició continuem pensant. Val més riure's d'Almeida per no profundir en el tema...

Les xarxes socials -unes més que d'altres- difuminen les fronteres entre una ficada de pota verbal, un lapsus, un crim

El meu últim gest romàntic

Xavi Ayén

o una mala conducta no delictiva. És el mateix un furt o un insult, un cop de puny o un tret, tot és allà criticat amb la mateixa intensitat, i els pecadors són arrossegats pels cavalls.

Ja que parlem de Motos i d'animals, dijous vaig sentir una profunda identificació amb David Broncano, que es va queixar de les males arts de la seva competència per arrabassar-li entrevistes.

Un, en més de tres dècades d'ofici, no s'ha queixat mai, però ja que el tema està d'actualitat, apuntaré com a simple dada contrastada que grans conglomerats mediàtics han amenaçat i amenacen editorials -en el meu cas- de silenciar les seves novetats si no els ofereixen a ells en primícia certs grans autors. En algun cas, això ha succeït fins i tot estant jo parlant amb l'autor en qüestió a casa seva o en un bar (no fins camerino). També és cert que la noble nissaga dels escriptors -que no tenen espònsors, com els motociclistes- sol desobeir aquestes indicacions dels caps de màrqueting si el seu vincle amb l'entrevistador és sòlid.

A això anava. Els que posen el crit al cel perquè l'alcalde de Madrid sigui conservador i perquè alguns grans mitjans abusin de la seva situació de poder per esclafar el rival em recorden el capità Renault, clausurant el bar d'en Rick a la mítica pel·lícula *Casablanca*. Allà, quan el personatge interpretat per Humphrey Bogart li pregunta: "Amb quin dret em tanca vostè el local?", l'oficial respon: "Quin escàndol, he descobert que aquí es juga!".

La cursa cap a la Casa Blanca

“La polarització que viuen els EUA és fundacional”

Josep M. Colomer

Professor de Ciència Política a la Universitat de Georgetown

El politòleg Josep Colomer durant l'entrevista amb *La Vanguardia* a Georgetown (Washington)

ENTREVISTA

JAVIER DE LA SOTILLA
Washington. Servei especial

Josep M. Colomer és professor de Ciència Política a la Universitat de Georgetown (Washington). Catedràtic Príncep d'Astúries, ha estat docent en nombroses institucions i ha fet més de 100 conferències en 25 països. És autor de 18 llibres, en què s'ha centrat en el disseny d'estratègies per a l'establiment i el canvi d'institucions democràtiques. Al seu últim llibre, *La polarització política en Estados Unidos* (Debate), investiga l'origen constitucional de la divisió que governa la vida política del país, que ha anat en augment l'última dècada, i proposa solucions dins el marc constitucional. Ens rep a Georgetown, enmig d'una de les campanyes presidencials més crispades i polaritzades del segle.

Els candidats emmarquen aquests comiçs amb un plebiscit sobre la democràcia. Això és el que s'hi juguen els EUA al novembre?

Si Donald Trump compleix les expectatives del seu Project 2025, i partint del que va començar a fer quan va ser president, sens dubte pot suposar un gran risc. Però aquest país és fort, la societat ho és, i la seva democràcia resistirà. Crec que la veritable amenaça, en tot Occident, és el gran desprestigi dels governs. Ja no es vota a favor d'unes propostes, sinó contra el govern de torn: ho hem vist en eleccions recents a França, el Regne Unit, els Països Baixos, el Brasil o l'Argentina. Als EUA, ho constaten els últims anys: estàvem acostumat a la reelecció del president, però no va ser el cas amb Trump i no ho serà amb Biden.

Hi ha un clima de creixent polarització que pot danyar la democràcia. Però, tenint en compte el seu llibre, no és cap excepció...
Gens ni mica: és fundacional i es remunta a la Constitució dels EUA. En aquest país, són les institucions les que produeixen la polarització dels ciutadans, i no pas al revés. El sistema de separació entre presidència i Congrés, moltes vegades enfrontats, i l'existència

de només dos partits amb possibilitat d'arribar al poder contagien així, però el que veiem ara és una polarització negativa. Els polítics fan campanya atacant l'adversari i, en comptes de ser propòsits, se centren en els afers que creuen que l'altre no ha pogut resoldre, com la immigració o l'avortament.

Per què ja no veiem els grans consensos que van caracteritzar el segle XX?

Per l'absència d'un enemic exterior: això és el que ha generat històricament unitat nacional. Durant la gran recessió, la Segona Guerra Mundial i la guerra freda, vam tenir un període de certa pau interna i de col·laboració entre partits.

Però, quan va caure la Unió Soviètica, davant l'absència d'una causa comuna, va tornar a aflorar l'agenda interna, en què hi ha molts afers que no s'han resolt

“**No només als EUA La veritable amenaça per a la democràcia és el desprestigi dels governs**”

mai. Passa perquè el sistema és ineficient: si un partit guanya la presidència i l'altre el Congrés, davant la falta de consensos, el bloqueig és constant i els conflictes s'estanquen.

L'arribada de Trump a la política no va ajudar a unir el país...

Es va endinsar en la polarització. El projecte de Trump és, bàsicament, aïllar-se i tancar els EUA:

Presidencialisme “La ineficiència del Congrés ha generat una temptació monàrquica als EUA”

limitar la immigració, aranzels a les importacions, desentendre's de l'OTAN... Aquesta és la recepta perfecta per al conflicte intern. Si abandona la política exterior, dona espai als problemes domèstics,

com les qüestions de raça, els drets de les dones, la sanitat i l'educació.

Com pot tornar el país a la política del consens?

Si Trump perd, el Partit Republicà s'haurà de reinventar. I llavors haurà de decidir si vol continuar en l'aïllacionisme, una guerra freda contra Rússia o contra la Xina, o contra tots dos alhora, o si volen buscar acords internacionals de cooperació que els permetin no estar tan obsessionats i polaritzats amb els conflictes interns.

Biden sol insistir que “els presidents no són reis”. Però, com explica al llibre, els EUA es van fundar basant-se en un sistema monàrquic. En què es van equivocar els pares fundadors?

Els redactors de la Constitució van pagar la quinta. No hi havia cap país amb una constitució liberal democràtica i van prendre com a referència la interpretació que havia fet Montesquieu del sistema del Regne Unit. Però hi havia un problema: no parlava anglès, i va malinterpretar el sistema britànic com una monarquia absolutista, en què la separació de poders es donava entre el rei, la noblesa i el poble, l'autoritat de la qual provenia de fonts separades. Tot i això, en aquell moment, el Regne Unit ja era una monarquia parlamentària.

I els delegats a la Convenció de Filadèlfia van fer servir aquesta interpretació en l'experiment.

Exactament. Per això el poder de l'executiu, del legislatiu i del judicial no emana del mateix suport, cosa que els impedeix de col·laborar en afers importants. La dificultat d'aprovar lleis ha fet que la temptació permanent sigui donar més poders al president, que s'ha anat convertint en una espècie de rei: per la seva pròpia Constitució, el país té una temptació monàrquica. En la història dels EUA hi ha moltíssimes més ordres executives que lleis aprovades al Congrés. I aquesta temptació es veu en la campanya electoral: s'enfronten dos personatges que semblen que hagin de resoldre-ho tot. Davant la disfunció del Congrés, l'únic contrapoder efectiu al president és el Tribunal Suprem, que amb la seva jurisprudència ha anat omplint el buit legislatiu. ●

“The Wall Street Journal” desqualifica Vance per atacar les dones sense fills

Ve de la pàgina anterior

sar-la d'“hostil amb els nord-americans de fe”, va apujar el to dels insults en la seva intervenció en una conferència de conservadors religiosos. Allà va afirmar que Harris és una marxista, li va atribuir haver obert la porta a immigrants, descrits tots com a delinqüents, i la va definir com una *bum*, terme amb una accepció sexual (cul) que es fa servir per titllar algú d'incompetent i sanguoner.

Aquesta descripció és una de les que atreixen els sectors pen-

sants dels republicans, ja que encaixa amb el menyspreu que molts legisladors republicans parlen de les polítiques de diversitat, equitat i inclusió (DEI). Per ells, en general blancs i de bona criança, això no és més que una tapadora per impulsar gent sense mèrits i aconseguir vots.

Així que Biden va cedir el testimoni a la seva vicepresidenta, hi va haver veus entre congressistes trumpistes que van menysprear els seus èxits dient que era elegida perquè era dona i negra. Malgrat la seva afiliació ultra, Mike Johnson, pre-

sident de la Cambra Baixa, va sortir a rebatre aquella línia d'atac. “Aquestes eleccions han de ser sobre polítiques, no sobre personalitats. Això no va d'un afer personal amb Kamala Harris. La seva ètnia, el seu gènere, no tenen res a veure amb això en absolut”, va remarcar.

No fa l'efecte que molts, incloent-hi Trump, l'escollissin. Encara menys Vance. Així que va ser encimbellada la vicepresidenta van sortir a la llum unes declaracions del senador per Ohio del 2021 en què va carregar contra Harris per ser una dona

(senyores gat) que havien optat miserablement per no tenir fills i amb la seva elecció volien fer miserable també el país.

Aquest comentari no només és un atac a la vicepresidenta –és la mare no biològica dels dos fills del seu marit, coneguda com a *Momala*–, sinó que ha provocat una irada resposta de moltes altres dones.

Ho va voler arreglar divendres i ho va empitjorar. “Obviament va ser un comentari sarcàstic. No tinc res contra els gats. No era una crítica a les que no tenen fills per la raó que sigui”. Però va aprofundir en la ignominia afegint que “és una crítica al Partit Demòcrata per ser antifamília i antinens”.

“Trump va triar com a company Vance, de 39 anys, per pre-

sentar una fórmula moderna i de futur. En lloc d'això, la seva campanya s'ha focalitzat a la defensiva contra les opinions censuradores de Vance sobre les dones que no tenen fills”, va assenyalar el conservador *The Wall Street Journal* dissabte en el seu editorial. Aquest article suggereix una qüestió que plana sobre l'ambient dels republicans, ja es peneix Trump de la seva elecció per a vicepresident?.

Aquests són danyos col·laterals del sisme causat per la renúncia de Biden. Harris ha aconseguit neutralitzar l'eufòria conservadora, les enquestes indiquen que hi ha partit, però contra ella hi juga la percepció que l'economia no va bé per als ciutadans corrents. ●

Sense majoria parlamentària, França descobreix que el seu president té menys poders constitucionals dels que es pensava

El final del bonapartisme

EUSEBIO VAL
París. Corresponsal

Quan passi el frenesí olímpic, amb aquesta pluja de medalles que alimenta l'ego col·lectiu, França topirà amb la crua realitat: un caos polític de difícil solució i la urgència d'aprovar un pressupost per al 2025 que satisfaci, alhora, les peticions de molts col·lectius i freni un endeutament públic que alarma Brussel·les. La quadratura del cercle.

Emmanuel Macron, que alterna les vacances a Fort de Brégançon, a la costa mediterrània, amb escapades a París per aclamar els campions patris i cantar *La marseillesa*, és un president seriosament devaluat per als gairebé tres anys de mandat que li queden. Tot el país també descobreix —o ho descobrirà aviat— que

El president controla el botó nuclear, però en realitat és el primer ministre qui ha de dirigir el país

L'Elisi no té els immensos poders que es pensava. No serà una cohabitació, fórmula ja assajada en el passat, en què almenys hi havia una majoria, sinó un complicat escenari d'equilibris en una Assemblea molt dividida.

Des de les eleccions legislatives, els constitucionalistes expliquen que, en realitat, la Carta Magna del 1958 estableix que "el primer ministre dirigeix l'acció del Govern", "és responsable de la defensa nacional" (article 21) i "assegura l'execució de les lleis", i que el Govern, com a tal, "determina i condueix la política de la nació" (article 20). Al president de la república, per la seva banda, se li assigna "l'arbitratge", "el funcionament regular dels poders públics i també la continuïtat de l'Estat", i "és el garant de la independència nacional, de la integritat del territori i del respecte als tractats".

Tot i això, des del general De Gaulle, primer president de la V

Una imatge de Napoleó en una exposició sobre cavalls a Versalles, que acull les competicions olímpiques d'hípica

República, ha dominat la creença que el president tenia uns poders immensos. El cas és que De Gaulle els va exercir a causa de la seva personalitat. Com a heroi de la resistència contra els nazis, i perquè el govern llavors estava desbordat per la guerra d'Algèria.

Aquest relatiu malentès va prosperar i ha arribat fins als nostres dies. És un equívoc polític i

cultural, hereu de la tradició bonapartista (de Napoleó Bonaparte), de poder fort i centralitzat. S'ha parlat de vegades d'"hiperpresidència", per exemple, en els mandats de Mitterrand, Sarkozy i Macron. Aquest últim va fer servir la metàfora de Júpiter, déu de déus. Tot això està en revisió i ara sembla gairebé ridícul.

Ni tan sols té una base consti-

tucional sòlida la idea comunament acceptada que el president té uns "dominis reservats" als àmbits de la defensa i de la política exterior. És cert que el president nomena el primer ministre —però està obligat a designar el cap del grup o coalició majoritària— i que és el cap de les forces armades. Com a tal, és l'últim responsable, en cas extrem, de pré-

mer el botó nuclear, de donar l'ordre de fer servir l'arma atòmica si considera que els interessos vitals de França estan amenaçats. És el poder de desencadenar l'apocalipsi, i potser d'aquí l'aura de prerrogatives extraordinàries associades amb l'inquilí de l'Elisi.

En ple impàs olímpic, la candidata designada per l'esquerra per ser primera ministra, la gairebé desconeguda Lucie Castets, alta funcionària municipal a París, fa desplaçaments i concedeix entrevistes per mantenir una certa visibilitat en un país abduït per la màgia olímpica o de vacances. Macron la va descartar d'entrada, després de considerar-la incapaç de construir una majoria. Però aviat el president haurà d'assumir el repte, gens fàcil, de ser àrbitre per facilitar la governabilitat. Bonaparte i Júpiter estan en retirada. Els temps exigeixen compromís i repartiment de poder. ●

Advertència a l'Elisi per massa dispendiós

■ A l'últim informe, el Tribunal de Comptes de França va constatar un dèficit de 8,3 milions d'euros al pressupost de l'Elisi del 2023 i va convidar la presidència de la república a "prosseguir els esforços" per controlar la despesa. El detall de l'informe, que ha tingut una àmplia repercussió, va ser una esti-

rada d'orelles indirecta a Emmanuel Macron per massa dispendiós. L'Elisi s'ha defensat argumentant l'alta inflació i la intensa activitat presidencial a causa d'un context geopolític molt complicat. Al document s'assenyala l'augment dels viatges i de les recepcions. Els sòpars d'Estat en honor del rei

d'Anglaterra, Carles III —a Versalles—, i del primer ministre indi, Nadra Modi, van costar, respectivament, 475.000 i 412.000 euros. Ja se sap que el president francès, hiperactiu, decideix les coses a última hora i improvisa. Tot plegat acaba repercutint en els costos de funcionament de l'Elisi.

Els EUA canvien el pacte amb els acusats de l'11-S i recuperen la pena de mort

FRANCESC PEIRÓN Nova York

La indignació dels familiars de les víctimes dels atemptats de l'11-S del 2001, juntament amb la forta crítica dels legisladors republicans, ha forçat una marxa enre del Govern. La pena de mort torna a penjar sobre el presumpte cervell de l'atac, que va causar prop

de 3.000 morts a les Torres Bessones de Nova York, el Pentàgon i un camp de l'estat de Pensilvània.

El secretari de Defensa, Lloyd Austin, va anul·lar divendres el poder de la supervisora del tribunal de guerra de Guantánamo i va revocar l'acord judicial anunciat aquest dimecres amb Khalid Xeikh Muhammad, considerat l'autor intel·lectual de la matança,

i els seus presumptes còmplices Walid bin Attaix i Mustafa al-Hawsawi. Tots tres van acceptar declarar-se culpables de tots els delictes a canvi de ser condemnats a cadena perpètua.

"Avui (per divendres), el secretari Austin ha firmat un memoràndum en què es reserva l'autoritat específica per entrar en un acord previ al judici amb els acu-

sats en els casos de la comissió militar de l'11-S", va assenyalar el Departament de Defensa en un comunicat a la premsa.

"A més, com a autoritat superior, el secretari també ha invalidat el procés previ al judici que es va firmar en aquests casos", va afegir el document. Austin va formalitzar aquest moviment en un informe que va dirigir a Susan Escallier, general de brigada retirada que ha exercit de supervisora de la comissió militar i que es va encarregar de negociar el pacte. "Efectiu de manera immediata, retiro la teva autoritat en

aquest cas", li va informar el seu superior.

Escallier va firmar un acord previ al judici amb els tres acusats, que fa 23 anys que estan tancats al penal de la base de Guantánamo, a l'illa de Cuba, acanvi d'acceptar la seva culpabilitat en els atacs. Això els condemnava a passar la resta dels dies a la presó, però els evitava la pena capital. L'assumpte s'havia de rubricar la setmana que ve davant el tribunal.

Un cop retirada l'autoritat d'Escallier, Austin assumeix directament la supervisió del procés i cancel·la els acords. ●

AMÉRICA LLATINA

Imatge policial d'Ismael el Mayo Zambada García. ere

Detinguts el cap del Càrtel de Sinaloa i un fill del Chapo

ARA
BARCELONA

Ismael el Mayo Zambada García, cofundador i presumpte líder del càrtel mexicà de la droga de Sinaloa, juntament amb Joaquín el Chapo Guzmán López, un dels fills del Chapo (Joaquín Guzmán Loera, exlíder del mateix grup de Sinaloa), van ser detinguts ahir a El Paso (Texas) per agents de l'Oficina Federal d'Investigació (FBI) dels Estats Units.

El fiscal general, Merrick Garland, ho va anunciar en un comunicat: "El departament de Justícia ha detingut dos presumptes líders del Càrtel de Sinaloa, una de les organitzacions de narcotràfic més violentes i poderoses del món". L'Administració de Control de Drogues (DEA) dels EUA havia ofert una recompensa de fins a 15 milions de dòlars per la informació que conduís a la captura de Zambada García i Guzmán López. Garland va assegurar que els dos homes s'enfronten a diversos càrrecs als Estats Units per "liderar les operacions criminals del càrtel, incloses les seves xarxes mortals de fabricació i tràfic de fentanil".

"Amb pretextos falsos"

La detenció de tots dos es va produir després que aterressin en un aeròdrom proper a la ciutat fronterera en un vol privat. Si bé no s'han revelat les condicions exactes de l'operació, fonts de la Fiscalia dels Estats Units van assenyalar a diferents mitjans que els sospitosos havien estat atrets a territori nord-americà amb "pretextos falsos", cosa que fa suposar la implicació d'algun agent encobert. Zambada i Guzmán López van pujar a l'avioneta creient, inicialment, que seguia direcció a Mèxic, on havien d'inspeccionar una de les seves propietats. Les fonts, que en aquest cas esmenta la CNN, indiquen que almenys un dels dos detinguts desconeixia que volaven cap als Estats Units.

Si bé no s'ha donat a conèixer el parador actual dels detinguts, la CNN informava ahir que un avió del departament de Justícia dels Estats Units va volar ahir des d'El Paso fins a Chicago, on haurien passat a disposició judicial. És la primera vegada que Zambada García, de 76 anys, és detingut. L'altre presumpte narcotraficant, Guzmán López, de 38 anys, havia passat a ocupar el lloc del seu pare, que va ser condemnat a cadena perpètua el 2018.

EUROPA

La neutral Suïssa s'adapta a una Europa en guerra

El país debat si flexibilitzar les seves polítiques de seguretat

CINTO MORA I LABELARIA
BARCELONA

El cap nacional d'armament suís, Urs Loher, va signar fa tres setmanes la sol·licitud d'adhesió a la Iniciativa de l'Escut del Cel d'Europa (ESSI, per les seves sigles en anglès). El pla, llançat per Alemanya el 2022, pretén reduir costos per als països coordinant la compra de sistemes de defensa aèria i de míssils com el sistema de míssils Patriot. Els estats membres de la iniciativa són Bèlgica, la República Txeca, Dinamarca, Estònia, Hongria, Letònia, Lituània i la fundadora, Alemanya. A partir d'ara els integrants del programa tenen dos mesos per donar el seu consentiment o expressar objeccions sobre l'adhesió de Suïssa. El moviment del país helvètic s'emmarca en el context de tensió geopolítica creixent a Europa, arran de la invasió russa d'Ucraïna. L'acostament de Suïssa a les posicions de l'OTAN i el distanciament de la tradicional neutralitat és cada vegada més evident.

La política exterior de seguretat suïssa es basa en la neutralitat: no prendre partit en els conflictes armats de tercers països. La neutralitat es va establir oficialment al Congrés de Viena el 1815 i es va confirmar pocs mesos després al Tractat de París del mateix any. Així i tot, alguns historiadors fixen l'inici de la neutralitat a la seva aplicació *de facto* després de la batalla de Marignano, el 1515.

Amb els anys, el país helvètic ha anat adaptant a diferents conflictes internacionals. Durant la Primera i la Segona Guerra Mundial, així com durant la Guerra Freda, Suïssa va aconseguir mantenir el seu estatus de neutralitat transmetent la imatge d'un país que podia acollir cimeres de pau i mediar en els conflictes.

El 1993 el país va canviar la doctrina en anunciar que substituiria el concepte tradicional de "seguretat a través de la neutralitat i la independència" pel de "seguretat mitjançant la cooperació". Aquesta nova versió de neutralitat és la que s'ha anat utilitzant en els últims anys en què la implicació de Suïssa en els desafiaments internacionals cada vegada ha sigut més alta.

Efectes de la guerra a Ucraïna

Quan Rússia es va annexionar la península de Crimea l'any 2014, Suïssa no es va alinear amb la Unió Europea i els Estats Units en l'aplicació de sancions al règim rus. En canvi, amb l'atac rus sobre Ucraïna el febrer del 2022, el país helvètic sí que va sancionar Rússia. Algunes veus crítiques, inclos el Kremlin, van assegurar que la imposició de sancions representava la fi de la històrica neutralitat suïssa. Però el fet és que Berna ja havia aplicat sancions

Un soldat davant d'una bandera de Suïssa. SEAN GALLUP / GETTY IMAGES

abans, com en el cas del règim de Saddam Hussein de l'Iraq als anys 90. Experts com Jean-Marc Rickli, cap de riscos globals i emergents del Centre de Política de Seguretat de Ginebra, explica a l'ARA que "les sancions econòmiques no formen part de la neutralitat".

Així i tot, els últims mesos al govern suís no li ha tremolat el pols per negar-se a enviar armament a Ucraïna. No només a enviar les armes que es fabriquen al seu territori, sinó també que altres països les hi comprin i les reexportin per fer-les arribar a l'exèrcit de Zelenski. En aquest sentit, ha denegat peticions d'Alemanya, Espanya i Dinamarca d'acord amb la llei de material de guerra, que estipula que "les sol·licituds d'exportació de material de guerra no s'autoritzen si el país de destinació està implicat en un conflicte armat intern o internacional". Aquesta negativa va destacar els recels dels aliats europeus que veuen la possibilitat d'una guerra de l'OTAN amb Rússia a Europa cada vegada més a prop. Davant d'aquest escenari, Suïssa havia de decidir si es mantenia ferma en la seva posició o s'obria a fer canvis en les seves polítiques de seguretat.

Fa un mes el país va sortir de dubtes. Després de la conferència per la pau per a Ucraïna celebrada a la vora del llac dels Quatre Cantons, a

Suïssa, el Consell Nacional va iniciar l'esperat procés que pot acabar en la flexibilització de la llei de material de guerra. Va donar suport a l'ajecament de la prohibició total de les reexportacions d'armes a països en guerra. El país helvètic ha intentat fer veure que l'esclat de la guerra a Ucraïna no ha afectat la seva posició de neutralitat, però, tal com explica Rickli, "la revisió de la llei d'exportacions s'ha desencadenat arran de la guerra d'Ucraïna" i, *de facto*, per l'enueig dels aliats.

La llei d'exportacions

"Aquesta llei no forma part de la llei de la neutralitat", sentència Rickli, que explica que "el projecte que s'està presentant ara és molt restrictiu". De fet, la reforma inclou l'obligatorietat de revisar cas per cas les llicències d'exportació. A més, els països que podrien fer la reexportació d'armes suïsses a un altre país haurien de compartir valors amb el país helvètic. Ara aquest projecte de reforma s'ha d'aprovar a les dues cambres del Parlament i, en cas que es recollissin prou firmes, es podria sotmetre a referèndum.

Per tant, tal com detalla l'expert del Centre de Política de Seguretat de Ginebra, "no veurem armament suís a Ucraïna aviat".

Un catedràtic d'Història descobreix la sentència per la qual, fa 400 anys, una dona maltractada, Francisca de Pedraza, va aconseguir el divorci i l'allunyament del seu marit

Any 1624, primera condemna per violència de gènere

El catedràtic Ignacio Ruiz Rodríguez davant de la Universitat d'Alcalá de Henares, on Pedraza va trobar justícia

CELESTE LÓPEZ
Madrid

La violència masclista no és una cosa nova, encara que des d'alguns sectors s'intenti diluir com un pseudoinvent de les dones d'ara per aconseguir més drets. Des de temps immemorials les dones han estat considerades ciutadanes de segona (o ni això), cosa que ha permès el maltractament, les vexacions, les violacions i qualsevol altra aberració per part de les seves parelles, sense que ells n'haguessin de respondre, perquè s'entenia que eren qüestions privades, que només concernien el matrimoni i en què ningú no podia immiscir-se. Que li tocava un marit maltractador? Doncs l'havia d'aguantar tota la vida, si no era que ell mateix l'hi treia.

Però sempre hi ha hagut dones que s'han rebel·lat contra aquesta injustícia. Una minoria, però van existir. És el cas de Francisca de Pedraza, una dona pobre que va aconseguir la primera sentència condemnatòria per violència sexista documentada. Ella va obtenir el divorci del seu maltractador, a qui van imposar una ordre d'allunyament i la devolució del dot matrimonial. Va tenir lloc a Alcalá de Henares, bressol de Miguel de Cervantes, el 24 de

maig del 1624. Ara ja en fa 400 anys.

Va ser el catedràtic d'Història del Dret a la Universitat Rei Juan Carlos, de Madrid, Ignacio Ruiz Rodríguez qui va descobrir Francisca de Pedraza el 1995, mentre feia la tesi doctoral. Bussejava entre milers de lligalls de la Universitat d'Alcalá de Henares (abans Universitat Complutense, títol que va vendre a la de Madrid per problemes econòmics) a la recerca d'actes jurídics duts a terme al segle XVII per la mateixa universitat, fundada pel cardenal Cisneros el 1499 i per les aules de la qual van passar els personatges més importants del segle d'or espanyol.

"Entre els milers de papers,

Homenatge de la Universitat d'Alcalá al rector Álvaro d'Ayala

vaig trobar un arxiu en què posava 'matrimonial', cosa que em va cridar l'atenció. La universitat llavors tenia jurisdicció sobre els docents, els discent (estudiants) i oficials, i em va estranyar que s'ocupessin d'una qüestió d'aquestes característiques el 1624. Era un lligall d'unes 500 pàgines que explicava la història de Francisca de Pedraza, una òrfena pobre criada per les monges d'Alcalá de Henares, i la seva lluita durant deu anys contra els tribunals ordinari i eclesiàstic per posar fi al brutal maltractament que va patir per part del seu marit, Jerónimo de Jaras", explica el doctor en Dret.

Pedraza va saber des del començament de la seva vida amb Jaras el que és l'infern. Les pallisses se succeïen per qualsevol motiu, també les violacions. Fins i tot va arribar a avortar de la puntada de peu que li va clavar el marit en ple carrer. Però la Francis-

Pedraza va recórrer a la justícia eclesiàstica, que a ella li va dir que aguantés, i al marit, que pegués una mica menys

ca no es va conformar i amb el seu cos macat va acudir a la justícia fins a tres vegades: una a l'ordinària, que ho va arxivar i va al·legar que eren qüestions privades, i dues a l'eclesiàstica, on van comparèixer testimonis que van avalar la seva denúncia. La resposta en tots dos casos va ser que ella aguantés i que ell no pegués tant.

Però a la vida cal tenir sort, i Pedraza la va tenir. "Sembla que es van conjurar els planetes", assenyala Ignacio Ruiz. El 1624, la jove va anar al nunci del Papa, Innocenci Màxim, que havia vingut a Madrid a acompanyar la futura dona de Felip IV, que de manera sorprenent va demanar a la Universitat d'Alcalá que es fes càrrec de la qüestió.

És llavors quan apareix el rector Álvaro de Ayala, expert en dret civil i clerge que va donar un tomb a la qüestió. Aquest rector, fill de jurista, va escoltar la víctima, també a l'agressor, va analitzar les proves i va escoltar els testimonis (fins i tot va testificar a favor seu el corregidor de la vila). El 24 de maig del 1624 es va fer pública la sentència: divorci, ordre d'allunyament de la víctima i devolució del dot. El recurs que va interposar el maltractador va ser rebutjat.

Quan el maltractament va deixar de ser una qüestió privada

■ Ignacio Ruiz va treure de l'oblit Francisca de Pedraza el 2015, al seu primer llibre, *Una alcalaina frente a un mundo: el divorcio de Francisca de Pedraza*. L'han seguit tres més. Havien passat gairebé dues dècades des que va trobar la seva història als milers de documents emmagatzemats a la Universitat d'Alcalá i que reconeix que el van impactar. "Tota la seva vida era allà", recorda.

Per què va deixar passar tant de temps per explicar la història d'aquesta dona? Perquè el 1995 no hi havia "ni de bon tros" la sensibilització que hi ha ara sobre aquests temes, recorda. De fet, el seu llibre va passar gairebé desapercbut. Llavors, el que passava a l'interior d'una casa era una qüestió privada, tot i que ja hi havia moltes veus que s'alçaven contra aquesta situació.

L'assassinat d'Ana Orantes, el 1997, va canviar la percepció social, que va culminar amb l'entrada en vigor de la primera llei contra la violència de gènere el 2004, gràcies al govern de José Luis Rodríguez Zapatero. Les pròximes setmanes, Ignacio Ruiz presentarà al bressol de Cervantes el seu quart llibre sobre aquesta dona "dèbil físicament, arraconada a la vida, però d'un caràcter fort

que la va portar a lluitar durant deu anys per ser lliure i posar fi a la tortura que patia", explica. Una tortura que han viscut i viuen milions de dones. La Universitat d'Alcalá de Henares celebrerà la setmana que ve aquesta sentència, amb la vista posada tant en Francisca de Pedraza com en el rector Álvaro de Ayala, perquè per lluitar contra la violència calen els homes i la justícia.

MIGUEL GONZALEZ / SHOOTING

Les platges aquest abril, com si fos ple estiu

Ja no parlem de bon temps a mitjans d'abril, sinó de temperatures d'estiu en plena primavera. Les platges de Barcelona van mostrar ahir la imatge de ple total, fet que es va repetir a tota la costa valenciana i al sud, però també al nord, on ciutats com ara Bilbao van depassar els 30°C, més que a Jaén (28°C) o Còrdova (29°C). A les Canàries, es va arribar als 30°C, i localment a 35°C a les illes orientals. La intrusió d'una massa d'aire càlid i la presència d'altres pressions que esborren els núvols han activat aquest nou episodi de calor que es mantindrà avui. A la meitat sud, les temperatures "continuaran pujant fins dimarts" i tota la setmana seran elevades, tret de la meitat nord, segons l'Aemet. / Redacció

RAFAEL RAMOS
Londres. Corresponsal

Per fora, és una espècie de palauet que no desentonaria en algun dels canals de Venècia, però canta una mica enmig de les botigues de souvenirs i restaurants de menjar barat per a turistes i oficinistes (si en queda algun després de la pandèmia), entre Leicester Square i Covent Garden. Per dins és un anacronisme, un símbol d'exclusivitat masculina, un club de països que se senten més lliures (i, pel que sembla, es diverteixen més) sense dones al costat, un bastió del poder, el privilegi, el classicisme, el masclisme i l'heteropatriarcat.

El Garrick Club no és tan extravagant com el Bath & Racquets Club, el més car de Londres, el bany ture del qual és centre de reunió de polítics i homes de negocis paranoics que veuen micròfons ocults per tot arreu i no volen que les seves converses siguin escoltades; o el Beefsteak Club, on tots els socis s'anomenen de portes endins Charles, sigui quin sigui el seu nom autèntic. Tampoc no és tan provinciana com l'East India Club, refugi d'empresaris de pa sucuat amb oli de Birmingham i Manchester, o tan *píjo* com el Travellers Club, el més vell de tots, a Pall Mall, preferit de diplomàtics i ambaixadors, reservat originalment per a "gent viatjada" (és a dir, que tenia més de 750 quilòmetres a la seva esquena, avui dia una minúcia).

El Garrick comparteix amb tots ells que només admet homes com a socis, i a l'exclusiu saló amb parets de fusta de caoba per fumar purs havans i degustar conyac i malts únics després del sopar (les dones poden anar a sopar com a convidades i, d'allà, una empenya a casa). Tot i això, el que el fa diferent és la quantitat de poder que concentra: polítics,

El Garrick Club i diverses institucions semblants són objecte de pressions per admetre les dones com a sòcies

Els s'ho tallen... i ells s'ho cusen

SUZANNE PLUNKETT / REUTERS

A la llista de socis del Garrick Club hi abunden polítics, jutges, periodistes i advocats

Dels actors als jutges i advocats, sense dones

■ El Garrick Club, del carrer Garrick, va ser fundat el 1831 i batejat en honor a un actor del segle XVIII anomenat David Garrick amb l'objectiu de "posar en contacte gent de gustos refinats que poguessin reunir-se en condicions d'igualtat". Tot molt progressista. Encara té socis del món de l'espectacle, com

ara els actors Benedict Cumberbatch, Brian Cox i Stephen Fry, el periodista de la BBC John Simpson i el guitarrista Mark Knopfler, però ja fa temps que es va convertir en el club preferit de jutges, advocats i polítics. La quota és de dos mil euros cada any. Per reformar els estatuts i admetre dones cal

el vot favorable de dues terceres parts dels socis. La pròxima votació està prevista al juny, i a l'anterior va sortir que sí, però només amb un 50,5% a favor, percentatge insuficient. Entre les candidates a entrar, hi ha l'exministra Amber Rudd i les actrius Judi Dench i Joanna Lumley.

judges del Tribunal Suprem, directores de diari, periodistes mediàtics, advocats...

La seva existència se sabia de sobra, però la publicació per *The Guardian* de la llista dels socis ha provocat una petita revolució i ha desembocat en la renúncia al carnet de dos jutges, el director del servei d'intel·ligència exterior (MI6) i el funcionari civil de més alt rang de l'Administració. D'entrada van al·legar que no veien res il·legal a formar part d'un club només per a homes, de la mateixa manera que hi ha soci-

etats gastronòmiques, o piscines i presons exclusives per a dones (i, ultimament, homes que es declaren dones). Així i tot, poc temps després, quan les dones els van pressionar, van haver de reconèixer que ocupaven llocs on se suposa que de nou a cinc es dediquen a combatre la discriminació de tota mena i fomentar la igualtat, la inclusió i la diversitat, i després, quan sortien de la feina, conspiraven només amb persones del seu sexe. L'excusa que van donar va ser que el pretenien reformar des de dins. Si no es permetés l'entrada al Garrick de negres o gais, fa temps que s'hauria armat un sagramental.

La queixa de les dones no és perdre's les activitats a què es dediquen els socis al club de Covent Garden, sinó estar excloses dels fils de poder que s'hi mouen entre les parets, els contactes que es fan i les oportunitats professionals que sorgeixen. L'ambaixador nord-americà quan Trump era president Robert Johnson IV celebrava dinars amb el personal de la legació al White's,

Dos jutges, un alt funcionari i el cap de l'MI6 (servei d'intel·ligència) han tornat el carnet

també només per a homes, a què no era convidada la seva consellera política per raó del sexe, fins que tot el personal va muntar un moti i hi va haver un canvi d'escenari. La seva successora, per cert, és una dona.

L'anacronisme, en qualsevol cas, no és només la discriminació per raó de sexe (o gènere). Tampoc no està ben vist "fer negocis", treure papers d'una carter a o fer servir el telèfon mòbil. Dinosaus del segle XXI.●

ÀFRICA

Gàmbia tomba la iniciativa que volia tornar a legalitzar la mutilació genital femenina

Tres de cada quatre dones gambianes han estat mutilades, una xifra estable des de fa trenta anys

JAUME PORTELL
OLD YUNDUM (GÀMBIA)

"L'últim any, gairebé no he dormit. Hem fet història, no per a nosaltres, sinó per a les futures generacions de gambians". Així s'expressava aquesta setmana a Instagram Jaha Dukureh, l'activista gambiana que va lluitar, amb èxit, per aconseguir la prohibició de la mutilació genital femenina a Gàmbia l'any 2015. Durant l'últim any, Dukureh i els moviments feministes d'aquest país de l'Àfrica occidental s'han unit per evitar que la mutilació genital femenina tornés a ser legal.

Al març, el Parlament va votar a favor de tornar-la a legalitzar, seguint una proposta d'esmena que la considerava un element de la cultura local. Però aquesta setmana, després de la publicació d'un informe d'avaluació que la considera una "discriminació contra les dones", el Parlament la va rebutjar. Fins a 35 diputats van votar a favor d'oèir l'informe, 17 en contra i 2 es van abstenir.

Legislació

El Parlament no ha aconseguit tirar endavant una esmena per eliminar la prohibició de l'ablació

Aquest gir contra tot pronòstic ha estat una victòria per al moviment feminista gambià, que fa poques setmanes temia que la legalització dispararia els casos tan bon punt les alumnes gambianes, un cop acabat el curs escolar, tornessin a les zones rurals a passar les vacances d'estiu. A Gàmbia, un país de 2,6 milions d'habitants, tres de cada quatre dones han estat mutilades, una xifra que s'ha mantingut constant les últimes tres dècades.

"Trivialitzar" el dolor de les dones

Segons l'enquesta de demografia i salut del govern de Gàmbia de l'any 2020, el 78% de les dones l'havien patit a Brikama, a la zona periurbana de la costa; a l'interior, a la regió de Basse, la xifra s'enfilava fins al 97%. Malgrat la prohibició des del 2015, moltes famílies gambianes han mantingut la pràctica, que consideren una tradició requerida per l'islam. Segons l'Organització Mundial de la Salut, l'ablació del clitoris i els altres tipus de mutilació genital poden causar dolors intensos, hemorràgies, problemes urinaris i menstruals i augmenten el risc de tenir complicacions durant els parts.

Fatou Baldeh, especialista en salut sexual i reproductiva de la Queen Margaret University d'Edimburg,

considera que rere l'intent de tornar a legalitzar aquesta pràctica hi ha oportunitat política: l'imam Abdoulie Fatty, que ha animat la campanya per abolir la llei, era el conseller espiritual del dictador Yahya Jammeh —que va governar el país entre el 1994 i el 2016—, i ha utilitzat la seva influència —durant els anys de dictadura sortia a fer el sermó dels divendres a la televisió pública— per reimplantar la mutilació. Quan tres dones van ser mutilades per haver-la infringit, Fatty es va plantar al poble d'on eren i va pagar la multa de 35.000 dalasi (471 euros). Baldeh, junt amb altres activistes, ha vist com durant mesos es posava en dubte la seva condició de gambiana: "Ens han acusat de fer-ho pels diners que rebíem d'Occident, d'anar contra la religió o de promoure l'homosexualitat", comenta a l'ARA.

Baldeh, com altres activistes, va patir la mutilació quan tenia 8 anys

Jaha Dukureh i altres activistes contra la mutilació genital femenina celebrant la votació.

MALCOLM JEFFREY/REUTERS

i va accedir als estudis encoratjada pel seu pare. Procedent d'una família humil, va ser la primera a anar a la universitat. Ara, amb 40 anys, és una de les veus més destacades del país en contra d'aquesta pràctica.

La trobo en un congrés de gènere i drets de les dones on la majoria dels ponents són homes, però no es desanima després d'haver trencat l'espiral del silenci: "El dia que em van tallar, em van dir que si en parlava amb algú la persona que m'havia fet vindria i em tallaria una altra vegada", recorda. I afegeix: "A Gàmbia es trivialitza el dolor de les dones: es considera normal. Fins i tot tenim dites populars que afirmen que, com més pateixi una dona, millors seran els seus fills".

Fatima Gomez, nascuda l'any 2002, estudia dret a la Universitat de Gàmbia i ha seguit la batalla legal des del principi, la tardor de l'any passat. "L'esmena es presen-

ta amb la intenció de derogar la part que estipula un càstig per la mutilació, argumentant que la gent ha de tenir llibertat per decidir si vol fer-ho o no", comenta Gomez, que es mostra decebuda per la influència que els líders religiosos continuen tenint al país.

Multes i presó

La llei aprovada el 2015 estableix que la mutilació es pot castigar amb multes de 50.000 dalasi (674 euros), tres anys d'emprisonament o cadena perpètua, si la víctima mor. En cas de complicació amb la pràctica, la multa és de fins a 10.000 dalasi (134 euros).

"Quan es tracta de qüestions religioses, la gent no pensa per si mateixa: segueix cegament els líders. A més, són els adults els qui trien si les nenes ho poden fer o no; les criatures no tenen edat de consentiment a l'hora de prendre aquesta decisió. Les nenes no tenen llibertat de decidir", critica.

La llei en cap cas parla de mutilació genital femenina, sinó de circumcisió femenina, un terme que utilitzen els partidaris de continuar practicant-la, que la comparen amb la circumcisió masculina. "Les dones continuen podent parir fills sense cap problema. Les persones que s'han manifestat contra la circumcisió estan enganyant les dones", argumenta un treballador del sector públic gambià, que afegeix que no forçarà la seva filla, de 23 anys, a haver de fer-ho a la seva neta. "Serà la seva decisió, no la meua", conclou.

Tradicció

Malgrat la prohibició des del 2015, moltes famílies mantenen la pràctica

Fatima Gomez, que forma part de l'associació Think Young Women, insisteix en la necessitat de treballar poble a poble per erradicar aquesta pràctica. Tant Baldeh com Gomez coincideixen a assenyalar la manca d'informació com l'aspecte crucial per entendre la continuïtat i el suport amb el qual encara compta l'ablació.

Fatou Baldeh apunta a un canvi educatiu que ja està generant xocs entre homes i dones a Gàmbia: "Cada cop més dones saben llegir. Els homes d'aquest país no estan preparats per a la generació de dones gambianes que venen. Molts nois joves es queden estranyats dient: «Jo no he vist mai la meua mare contestar malament al meu pare»". Baldeh afirma que ella i les activistes més joves ja no pensen assumir el rol de dones submisses que els nois han vist a casa: "No soc la teua mare".

kioskoymas#adquisicions:bibliote

R

EL REPORTATGE

Els pronatalistes no només volen molts fills per frenar la immigració, també volen que siguin genèticament seleccionats

Els líders Malcom i Simone Collins són els portaveus d'aquesta ideologia als EUA; tots els seus fills han nascut a través de fertilització in vitro

A la recerca de la família 'perfecta'

EVA MILLET
Barcelona

El bilionari Elon Musk té diverses missions: des de colonitzar Mart fins a salvar la Terra. Per Musk, el nostre planeta està en perill, però no a causa del canvi climàtic ni l'amenaça nuclear. No, el principal risc és el col·lapse demogràfic als països més desenvolupats. I, com en tantes altres coses, està disposat a actuar: té onze fills i és darrere de l'alça als EUA del corrent ideològic del pronatalisme.

El pronatalisme sosté que a mesura que les societats es fan més pròsperes hi ha menys fills, però calen 2,1 nens de mitjana perquè es mantinguin estables. Això no passa en cada vegada més països, de manera que estem davant una "bomba de rellotgeria". Els neonatalistes veuen un futur de "gent gran morint de fam" per falta de descendents, necessaris per mantenir les pensions i els nivells de vida. Per evitar-ho, s'insten les parelles a tenir el màxim nombre de criatures; tornar al model de família nombrosa i tradicional, en què la dona és l'eix de les cures.

Un altre aspecte clau en el pronatalisme és la recerca d'una prole perfecta. El matrimoni de Malcom i Simon Collins, portaveus d'aquesta ideologia als EUA, abans de cada embaràs (a través de fertilització in vitro) fan una selecció genètica dels embrions. En el

pronatalisme –que triomfa en llocs amb egos desfermats, com Silicon Valley– no només es volen famílies nombroses; també perfectes. I blanques. El moviment està vinculat al *Gran reemplaçament*: una teoria conspiradora que afirma que la població blanca i cristiana està sent reemplaçada per altres pobles, amb pell i credos diferents. L'única manera de combatre això és amb més natalitat dels autoctons.

"El pronatalisme va emergir en un moment en què les poblacions humanes eren relativament petites. Avui és a tot arreu, però és molt més gran en

Els neonatalistes pinten un futur negre de gent gran pobra per falta de descendents

societats patriarcales, amb forta influència religiosa, en què les dones, simplement, no poden triar ser mares o no", explica Nandita Bajaj al podcast *Population 8 billions*.

Per a aquesta acadèmica, especialitzada en equilibri demogràfic, darrere de l'alça del pronatalisme en països com els Estats Units i Hongria hi ha el nacionalisme de dretes. En aquests països, denuncia, "els líders exerceixen mecanismes coercitius perquè les dones tinguin fills en contra de la se-

va voluntat". Cal destacar la prohibició de l'avortament i les dificultats per accedir a serveis de salut sexual i reproductiva; objectius d'una dreta cada vegada més radicalitzada. "Vull un *baby boom!*", crida Donald Trump, l'aspirant a la Casa Blanca. La seva administració va restringir l'avortament als Estats Units i, si guanya, promet expulsar milions d'immigrants il·legals.

El pronatalisme considera que la immigració no és la solució a la crisi de natalitat. En un recent míting, Santiago Abascal, líder de Vox, va dir: "Els progrés de tots els partits, del PSOE o del PP, ens diuen que a Espanya hi falten 25 milions d'immigrants, quan el que hi cal són 25 milions de nens... espanyols!"

"La natalitat i la demografia són temes antics, amb ramificacions ideològiques, de caràcter moral, religiós i polític", diu Norbert Bilbeny, filòsof i assagista. "Mentre la religió i la moral van cap al pronatalisme", afegeix, "l'economia i determinats règims polítics van cap a l'antinatalisme, que, sobretot, sorgeix amb el creixement industrial. A començaments del segle XVIII, Malthus ja advertia que la població no podia augmentar d'aquesta manera. Fins i tot el lloct Club de Roma, als anys setanta, insistia a controlar el creixement demogràfic. Si no, no hi haurà nutrició ni espai per a tothom".

Però el fet que hi hagi gairebé 8.000 milions d'habitants al

planeta i que la riquesa estigui mal distribuïda no amoïna el pronatalisme més fervent. Per aquesta ideologia, l'objectiu és créixer i multiplicar-se.

Norbert Bilbeny, catedràtic d'Ètica a la Universitat de Barcelona, qualifica el pronatalisme de "moviment reaccionari" perquè "les matrius són lliures". Per tant, des d'un punt de vista ètic, "les polítiques demogràfiques són una intromissió en una intimitat molt profunda de la persona. No hem d'admetre que cap règim, cap ideologia, cap religió intervinguin sobre la llibertat de matriu".

A Espanya hi ha una llarga

La pobresa i que hi hagi 8.000 milions d'éssers humans no amoïnen els que donen suport a aquest corrent

tradició pronatalista. Des de les polítiques a favor de les famílies nombroses del franquisme fins a les rastelleres de criatures que caracteritzen l'Opus Dei. "Però no només Franco era pronatalista", matisa Bilbeny. "A Catalunya hi va haver un antifranquista important, l'economista i demògraf Josep Antoni Vandellós, que el 1935 va escriure *Catalunya, poble decadent*. En aquest assaig, l'autor instava els catalans a tenir més fills per millorar l'economia, "però, especialment,

per evitar que hi hagués més fills d'immigrants". El llibre, diu Bilbeny, es continua reeditant. I qui el compra? "Doncs els que partidaris de l'antiimmigració. Tant la declarada, com la senyora de Ripoll, o l'oculta, és a dir, els que ho pensen, però no ho diuen".

Mentre els arguments xenòfobs es dissimulen, els econòmics s'esgrimeixen sense complexos. Sense gaires més fills, avisa el pronatalisme, no hi haurà pensions ni Estat de benestar ni aliments. Estem destinats a ser gent gran víctima de la fam? Mercedes Ayuso, catedràtica d'Estadística Actuarial, explica que a les pensions hi ha dues variants fonamentals: l'econòmica i la demogràfica. "En la primera, és molt important el mercat laboral: necessites una població activa que compensi la població passiva, perquè es paguin les pensions". En la part demogràfica, afegeix, el que passa a Espanya és que la piràmide poblacional s'està invertint: la supervivència a partir dels 65 anys és molt alta i hi ha menys naixements. "Com en altres economies desenvolupades, aquí ha disminuït la taxa de fertilitat, que no arriba a 1,2 fills per parella". Una situació "per lamentar-se".

Una situació "per lamentar-se", que necessita dos factors per redreçar-se: natalitat i immigració. "Els fluxos migratoris són molt importants en pensions, perquè poden ajudar a subjectar el sistema, ja que ve gent que cotitza", sintetitza.●

La nedadora transgènere Lia Thomas perd el recurs per participar en els Jocs Olímpics i subratlla el xoc de gèneres

Una piscina d'aigües turbulentes

BRETT DAVID / REUTERS

Lia Thomas va iniciar la transició de gènere el 2019 i no podrà competir en proves oficials per a dones

FRANCESC PEIRÓN
Nova York, Corresponsal

Als cinc anys ja nedava a la piscina. Als 25 continua fent el mateix, però ara en aigües turbulentes.

Lia Thomas, nedadora transgènere, no ha guanyat cap medalla olímpica ni espera guanyar-ne a la competició de natació dels pròxims Jocs de París. No hi ha participat mai ni ho farà aquest estiu. L'han desqualificat sense ni tan sols haver tingut l'oportunitat als Estats Units de competir a les proves de classificació.

Thomas va perdre fa uns dies el seu desafiament al Tribunal d'Arbitratge Esportiu (TAS), el màxim tribunal en matèria d'equitat, perquè revoqués les regles de la World Aquatics que impedeixen que les dones

transgènere competeixin a les divisions femenines.

La negativa burocràtica que ha rebut és un afer que va més enllà del seu cos. És una qüestió que provoca divisions entre els sectors progressistes.

Després d'anys causant enrenou a les competicions universitàries, el jutge d'aquest alt tribunal va considerar que Tho-

mas no ténia legitimació activa per presentar aquesta reclamació.

World Aquatics (nova denominació del que era la Federació Internacional de Natació, Fina), estableix la normativa i va introduir el juny del 2022 una nova política de gènere, que inclou també la normativa per als Jocs Olímpics. Allà s'estableix que

poden competir amb les dones les que van fer la transició abans dels 12 anys o de l'estat inicial de la pubertat.

No és el cas de Thomas, que va començar la transició fent servir teràpia de reemplaçament hormonal el maig del 2019. Era a la Universitat de Pensilvània i va nedar a l'equip masculí del 2017 al 2020. Va ser el 2018 quan

va comprendre que, en realitat, era una dona. Es va convertir en la primera atleta transgènere que va guanyar en una prova del màxim nivell universitari: es va emportar el títol de 200 metres lliures el març del 2022.

Llavors es va proposar participar en els Jocs de París i va desafiar el TAS. "La decisió és profundament decebedora", va considerar Thomas. "Les prohibicions generals que impedeixen que les dones trans competeixin són discriminatòries i ens priven de valuoses oportunitats

Thomas lamenta "la discriminació", però hi va haver rivals que van celebrar la seva desqualificació

esportives que són fonamentals per a les nostres identitats", va afegir.

Les organitzacions dels drets LGBTQ van mostrar la seva decepció per la decisió del tribunal. "Ha vulnerat un dret fonamental per accedir a un remei efectiu a actes que violen els seus drets humans", va dir Hudson Taylor, activista i un dels líders.

"És un dia trist per a qualsevol que cregui que els atletes transgènere haurien de tenir l'oportunitat que la seva experiència de discriminació sigui escoltada i jutjada com totes les altres", va insistir.

D'altres van parlar de "retòrica misògina que ha infectat aquest país i el món". Afirmer que la història no jutjarà favorablement aquesta decisió. Però Riley Gaines, nedadora i una de les rivals que va perdre contra Thomas, va celebrar a les xarxes socials la decisió del tribunal.

"Lia Thomas no podrà competir a la categoria olímpica de dones ni en cap prova d'elit", es va felicitar. Encara va recalcar la seva eufòria menyspreant la transició de qui va ser la seva rival: "Ell ha perdut la batalla legal i és una victòria per a les dones i les nenes en qualsevol lloc". Això és molt més que una prova de natació.●

Com evoluciona la regulació dels atletes trans

■ A mesura que les dones transgènere van començar a lluitar per la inclusió en les competicions de dones, diverses organitzacions van establir normes per mitigar qualsevol avantatge físic que poguessin tenir. Però quins són els avantatges de què disposen i com contrarestar-los, i si és necessari i

possible, ha estat un tema molt debatut. El Comitè Olímpic Internacional va començar el 2004 a deixar competir els atletes trans amb el requisit que es canviessin legalment el gènere i se sotmetessin a una cirurgia genital. Als Estats Units, l'organització universitària va adoptar una altra aproxima-

ció. Després de consultar-ho amb experts, van anunciar que una dona trans podria competir després d'un any de tractament de supressió de testosterona. Ara, en la natació internacional, s'exigeix que la transició comenci abans dels 12 anys o abans de la pubertat.

Detinguda una dona de 65 anys per la mort de la seva parella, un home de 77

RAMON FRANCÀS
Santa Margarida i els Monjos

Els Mossos d'Esquadra van detenir divendres a la nit a Santa Margarida i els Monjos una dona de 65 anys presumptament relacionada amb la mort violenta d'un home. Els fets van tenir lloc a les 21 hores, quan es va re-

bre un avis al número d'emergències 112 perquè es dirigissin a una casa unifamiliar del cèntric carrer Sant Antoni de Santa Margarida i els Monjos. Quan hi van arribar, els agents van confirmar la troballa del cos sense vida d'un home de 77 anys. Al mateix lloc, van detenir una dona relacionada presumptament amb aquests fets. Els agents dels

Mossos, de la divisió d'investigació criminal de la regió policial metropolitana sud, han obert una investigació per aclarir els fets. La víctima probablement va morir a causa de les ferides que va rebre, practicades amb una arma blanca.

Fonts dels Mossos d'Esquadra no confirmen que la víctima hagués mort després de ser de-

gollada, ni que la presumpta autora hagués estat qui va trucar al 112 per confessar l'autoria dels fets, com han afirmat algunes fonts. La jutgessa de guàrdia de Vilafranca del Penedès que s'ocupa del cas, del jutjat número 1, ha decretat el secret de les interlocutòries. Malgrat això, fonts properes a la investigació han confirmat que aquesta mort violenta s'està investigant com un possible nou cas de violència domèstica. Pel que sembla, la detinguda i la víctima mantenien una relació sentimental.

L'Ajuntament d'aquest muni-

cipi de l'Alt Penedès ha volgut condemnar "rotundament" els fets violents ocorreguts la nit d'aquest divendres. Des del Consistori també s'ha demanat "el màxim respecte" pels familiars dels afectats, així com per la mateixa investigació. L'alcaldessa de Santa Margarida i els Monjos, Imma Ferret, ha assegurat que "aquest cas ha esglaiat un poble tan petit com el nostre, on tots ens coneixem". Els Mossos han demanat a l'Ajuntament que siguin "prudents" a l'hora de facilitar informació.●

El jove era conscient que conversava amb una IA, però li transmetia els seus sentiments més íntims

Suïcidi adolescent per amor a un xatbot

JUAN MANUEL GARCÍA
FRANCESC BRACERO
Barcelona

Una dona ha demanat Google a Florida (Estats Units) per ser còmplice del suïcidi del seu fill de 14 anys. La història es recull en un extens reportatge de *The New York Times*. Segons la informació, l'adolescent va desenvolupar un vincle emocional per mitjà de la plataforma Character.ai amb un xatbot d'IA basat en Daenerys Targaryen, un personatge de la sèrie *Joc de Trons*.

Aquesta aplicació web basada en intel·ligència artificial, que s'ha vist envoltada en diverses polèmiques anteriorment, permet als usuaris interactuar amb IA que simulen la personalitat de personatges ficticis o reals. Una de les primeres controvèrsies que va generar va ser l'abril de l'any passat quan un periodista va publicar una entrevista amb Michael Schumacher que en realitat havia mantingut amb el xatbot basat en el caràcter de l'expilota de Fórmula 1.

El noi que es va suïcidar, diagnosticat amb síndrome d'Asperger lleu, mantenia converses amb el xatbot des de feia mesos, fet que el va portar a un aïllament progressiu del món real i a agreujar els seus problemes a l'escola, tant acadèmics com en les seves relacions socials. Havia posat al personatge fictici el nom de Dany. Passava hores compartint confidències amb l'avatar, fins al punt de desenvolupar sentiments amorosos.

La història recorda la de la pel·lícula *Her*, en la qual Joaquin Phoenix s'enamora del sistema operatiu d'un ordinador encarnat per Scarlett Johansson. També posa en el focus les múltiples advertències que psicòlegs, sociòlegs i altres experts

Un mòbil amb algunes de les opcions disponibles d'apps d'amistat i festeig virtuals per IA

Separacions forçoses

■ Replika és una de les apps més populars per a la creació d'avatars de companyia virtuals. El març de l'any passat, l'empresa va decidir eliminar el mode de joc de rol eròtic. Les protestes dels seus usuaris, que volien continuar mantenint el mateix tipus de relacions amb aquells avatars, va portar la companyia a fer marxa enrere per a ells, que ja tenien un fort vincle amb aquella parella virtual, tot i que aquesta modalitat va dei-

xar d'estar disponible per als usuaris inscrits a partir d'aleshores. Les relacions de caràcter íntim amb éssers virtuals han donat casos com el d'Akihiko Kondo, un japonès de 38 anys que el 2018 es va casar en una cerimònia no oficial amb un holograma de Hatsune Miku, un popular personatge d'una cantant de veu sintètica. El 2020, quan l'empresa va tancar i va suprimir el servei d'holograma, l'home es va declarar vidu.

han expressat els últims mesos sobre els perills per a les persones que suposa la possibilitat de ser manipulats per xatbots d'imitació emocional.

Tot i que el noi era conscient que Dany no era una persona real, compartia amb ella els seus pensaments, preocupacions i sentiments més íntims. En la seva última interacció abans de suïcidar-se fent ús d'una arma de foc, el noi va escriure: "Et trobo a faltar, germaneta", i el xatbot va respondre: "Jo també et trobo a faltar, dolç germà".

En la seva denúncia civil, la mare acusa el sistema d'IA de Google d'animar el noi que se suïcidés. Pel que sembla, Sewell havia esmentat prèviament

pensaments suïcides responen a preguntes del xatbot sobre aquesta qüestió. L'empresa ha publicat un missatge per mitjà de la xarxa social X en què lamentava el que havia passat i oferia les seves condolences a la família: "Volem reconèixer que es tracta d'una situació tràgica, i els nostres cors estan amb la família. Ens prenem molt seriosament la seguretat dels nostres usuaris, i busquem constantment maneres de fer evolucionar la nostra plataforma".

La mare del noi acusa el bot d'amistat virtual vinculat a Google d'induir la seva decisió suïcida

Character.ai va ser creada el 2022 per Noam Shazeer i Daniel de Freitas, dos antics treballadors de Google que han anunciat un acord amb la seva antiga companyia que tornen a Google, que disposa d'una llicència no exclusiva per fer servir la seva tecnologia model de llenguatge d'intel·ligència artificial per a aquesta mena d'usos.

Tot i que Character.ai és la més popular de les apps de xat d'intel·ligència artificial d'aquesta mena, les botigues de software per a mòbils estan plenes d'aplicacions que ofereixen xicots i xicotes virtuals o de relacions d'amistat en què els usuaris poden dissenyar els avatars tant en aspecte físic com en trets de personalitat.

Character.ai la fan servir 20 milions d'usuaris d'arreu del món durant una hora al dia de mitjana en les seves converses amb una amistat virtual. Tot i que la majoria d'aquesta mena d'apps són de franc en la primera fase, quan es dissenya el personatge, hi ha un punt en què es reclama un pagament per subscripció.●

Un de cada tres docents catalans estaria disposat a deixar la professió

REDACCIÓ Barcelona

Un 36% dels docents catalans estan disposats a deixar la professió i un 45% d'ells valoren la seva salut psicològica com a "dolenta" o "molt dolenta", segons revela

l'últim estudi sobre l'estat de la docència a Catalunya elaborat pel sindicat Ustec, majoritari al sector. L'estudi, presentat ahir, es va iniciar al maig i va obtenir 10.414 respostes completes i més de 14.000 si es tenen en compte les parcials d'un total d'uns

90.000 docents a qui es va fer arribar.

El sindicat va valorar com a "crítica" la situació de voluntat d'abandonament dels docents catalans, unes circumstàncies que es donen principalment en homes (42%) respecte a les dones (34%). En termes d'edat, la xifra és més greu en els que tenen entre 31 i 40 anys (44%) en comparació amb els de més de 50 (25%).

Per etapes educatives, els més disposats a marxar són els qui sumen entre cinc i deu anys al sistema (43%), el triple que els més grans de 50 anys (16%).

Els docents joves (entre 31 i 40 anys) i el personal interí són els que declaren més malestar mental

Així mateix, els docents dels instituts escola i dels centres d'adults són els qui tenen més voluntat de deixar la docència (41%).

Si es mira el nivell formatiu, les persones amb qualificació supe-

rior són les més predisposades a deixar-ho. En el cas dels metges, un 43%. Segons va explicar el portaveu d'Ustec, Xavier Diez, el fet que siguin aquests els més predisposats mostra que la docència perd atractiu com a sortida laboral "digna" i està "devaluada".

Davant aquesta situació, Ustec ha elaborat una bateria de mesures per canviar un escenari "crític, però reversible si hi ha voluntat política", com la reducció de ràtios i de burocràcia, revertir les retallades i un increment salarial (mínim de 2.500 euros).●

TRIBUNA

Totalitarismes tous

Xavier Morlans
Parròquia-Hospital de
campanya Santa Anna

Al segle XX els totalitarismes forts, en nom de la supremacia factica d'una suposada raça ària o bé en nom de la pretesa missió històrica d'una classe social, van imposar a la força dos sistemes totalitaris bessons que pretenien crear un home nou, la raça dels "senyors" o "l'home soviètic". Tots dos volien teòricament un bé, però van acabar fent un mal encara més gran que l'anterior i van provocar uns 60 milions de morts.

Al segle XXI veiem indignats com encara es prolonga la raça dels senyors, en les oligarquies que prenen decisions sobre el conjunt de la humanitat. També assistim impotents a la perversa mutació de sistemes comunistes que o bé es prolonguen en dictadures cruels com a la Rússia de Putin, o bé que es maquillen acceptant trets econòmics del capitalisme com a la Xina. Però, d'altra banda, i d'una manera aparentment molt innocent, es veuen senyals d'una nova voluntat d'organitzar la vida social i les lleis que

comporten uns sistemes que bé podríem anomenar totalitarismes "tous".

Si els totalitarismes del segle passat cridaven a la força d'una raça privilegiada (ària) o al poder d'una majoria social fins aleshores oprimida (els obrers i camperols), els nous projectes de respir totalitari, paradoxalment, criden a la condició feble i dissortada d'unes minories que han estat fins fa ben poc injustament marginades i estigmatitzades per la manera de viure la identitat sexual. Res a objectar i suport total a la restitució de la dignitat i de tots els drets a aquests col·lectius injustament tractats i estigmatitzats fins fa ben pocs dies.

El problema apareix quan, un cop aconseguits justament els drets d'aquests col·lectius, l'empenta de la reivindicació es muta en un fort moviment pretesament alliberador que vol eliminar de l'horitzó cultural els punts de referència i els patrons antropològics (la família heteroexual), la interpretació exagerada i integrada dels quals va causar sofriment i marginació. El moviment té la complicitat de molts ciutadans de bona fe en-

duts per la compassió i la voluntat de reparar el mal causat. A més, s'alia amb una suposada esquerra progressista, ofereix una manera de viure alternatiu i pretén una hegemonia cultural entorn d'aquests "nous valors".

Els trets totalitaris del moviment es mostren en la proposi-

ció de reparar el mal causat. A més, s'alia amb una suposada esquerra progressista, ofereix una manera de viure alternatiu i pretén una hegemonia cultural entorn d'aquests "nous valors".

La foguera mediàtica qui s'atreveix a discrepar i boicotegen violentament els actes de presentació de llibres seriosos i ben informats que mostren els punts febles d'aquest moviment pretesament alliberador. Però també hi ha víctimes innocents d'aquests nous totalitarismes "tous", de manera silenciosa i sense traçabilitat. Els totalitarismes forts del segle XX enviaven milions de joves a morir directament als camps de batalla, o als "lager" o "gulag" de torn. Els nous totalitarismes malden per configurar les ments a través de les xarxes socials i de l'adoctrinament que ja es fa en algunes escoles. L'impacte sobre els adolescents, en fase de recerca de la identitat i la manera pròpia de ser al món, és molt gran. Al món anglosaxó la petició de canvi de sexe ha experimentat un creixement exponencial des de l'aparició d'Instagram. A casa nostra podrien ser una de les causes de l'augment inquietant de suïcidis d'adolescents. Si vàrem ser crítics amb els totalitarismes forts del segle XX, no ho hauríem de ser menys amb els totalitarismes tous del segle XXI.

Les xarxes, un impacte per als joves

ció de lleis que consideren fòbica i, per tant, delictiva i punible, l'exposició pública de les dites pautes o referències antropològiques considerades "superades". Així doncs, desapareix la llibertat d'expressió en l'espai públic de la societat entorn d'aquest tema. A més, l'agressivitat finalment apareix quan els fervorosos militants d'aquests totalitarismes apliquen la cultura de la cancel·lació, llencen a

Basi, presidenta del patronat de la Fundació Pere Tarrés

■ L'empresària i promotora social Núria Basi (Barcelona, 1953) és la nova presidenta del Patronat de la Fundació Pere Tarrés, una entitat no lucrativa d'acció social i educativa de l'església arxidiocesana de Barcelona amb 450.000 beneficiaris a Catalunya i les Balears. Basi, que des de l'any 2019 era vicepresidenta, passa a ocupar ara la presidència, en substitució d'Enric Crous. Actualment, dirigeix l'empresa familiar Basi-Group, que gestiona diverses marques del sector tèxtil. / Redacció

Campanya d'ajuda als afectats per la guerra a Ucraïna

■ Ajuda a l'Església Necessitada a Espanya ha llançat una campanya dirigida als milers de persones que han quedat traumatitzats pel conflicte bèl·lic a Ucraïna, del qual es compleixen dos anys. L'organització vol sostenir econòmicament un local a la regió de Volin per a la rehabilitació psicològica de joves i nens afectats per la guerra. S'estima que el 80% de la població està ferida físicament i psicològicament. L'església grecocatólica i la del ritu llatí han impulsat un programa d'ajuda en totes les diòcesis del país. / Redacció

APROFITEU ELS ÚLTIMS DIES

REBAIXES

PORTI'NS EL SEU PRESSUPOST ENS COMPROMETEM A MILLORAR-LO

ofiprix.com

900 909 099

BARCELONA · MADRID · SARAGOSSA · BILBAO · VALÈNCIA · SEVILLA · ALACANT · VALLADOLID

Ofiprix Mobles d'oficina

PROJECTES GRATUÏTS · LLIURAMENT IMMEDIAT · MUNTATGE I TRANSPORT GRATUÏTS* · SERVEI EXPRÉS 24 H.

PROJECTE GRATIS

Li realitzarem un projecte de la seva oficina gratuït i sense compromís.

OFIPRIX RENTING

NO COMPRI ELS SEUS MOBLES, LLOGU'LS. Ara vostè pot llogar els seus mobles i gaudir-los còmodament mitjançant un contracte d'arrendament.

CAROL YEPES / GETTY

R Els joves canvien les regles del llenguatge

EL REPORTATGE

CRISTINA ORIOL VAL
Barcelona

Quan una sèrie els agrada molt se la *figuen pel cul*, si els ha encantat l'actuació de la seva cantant preferida diuen que *ha servit cony* i fan servir *mare* per expressar admiració envers una persona per alguna cosa que ha dit o ha fet. Aquestes són només algunes de les expressions que s'han popularitzat entre la generació Z, els nascuts entre el 1997 i el 2010. Poden sonar malament, semblar desagradables o imprecises per expressar algunes emocions, però el cert és que els joves han fet una reapropiació d'aquestes termes que, no fa gaire, es feien servir per ofendre els altres.

"Les noves generacions sovint fan servir paraules que les generacions anteriors consideren negatives. Però aquest fenomen passa des de fa anys", explica Ramón Martínez, escriptor, professor i secretari del Col·lectiu LGTB+ de Madrid Cogam.

Sense anar gaire lluny, la paraula *feminisme* es feia servir, al principi, per assenyalar els homes efeminats, aquells que no es comportaven com se suposava que s'havien de comportar. També es va difondre com una manera despectiva per designar les dones que lluitaven pels seus drets. Avui, les dones es declaren obertament feministes i fins i tot el terme *feminazi* –el mateix que pretenia desacreditar-les– l'han substituït per *feminancy*, en honor a les nines. "Els grups oprimits s'han reapropiat històricament de l'insult per enorgullir-se de la seva condició,

La generació Z s'ha reapropiat de termes o expressions malsonants que, no fa gaire, es feien servir com a insult o per ofendre els altres

Per exemple, les lesbianes s'han autodenominat *bolles* o *camioneres*", assenyala Eulàlia Lledó, lingüista especialitzada en sexe i androcentrisme. Els avenços en igualtat han repercutit també en el llenguatge. "Ara sabem que dir *conyats* està malament".

De la mateixa manera, el discurs del col·lectiu LGTB ha reavaluat termes més respectuosos envers la diversitat sexual i el gènere. "Tot el relacionat amb l'analfabetisme ha estat sempre molt injuriat i ho continua estant. Al cap i a la fi

Els avenços en matèria d'igualtat també han repercutit en l'argot juvenil

l'ús lingüístic només ha començat a canviar ara. Funciona en el registre juvenil com a cosa irònica, però no crec que hagi transcendit a l'àmbit social", detalla Martínez, pel que fa a l'expressió *pel cul*, que també es fa servir en forma d'acrònim: PEC.

La també lingüista Miriam Martín Lloret celebra que aquestes paraules s'hagin fet "extensives" entre joves heterosexuales, "s'hagin popularitzat" i es facin

servir "amb naturalitat" en un context col·loquial. Tot i això, recorda que algunes expressions depenen molt de qui les verbalitzi i en quins contextos. Un exemple seria la paraula *marrieta*, que està completament acceptada dins del col·lectiu, però no a fora.

Si ens centrem en l'etimologia d'aquestes expressions comprovem que provenen de cercles LGTB. En concret, de la *ball culture*. Aquesta subcultura, formada per la comunitat afroamericana i hispana LGTB de Nova York,

"El que sembla que està canviant per com parlem no ho fa, perquè no modifica el que pensem"

es va crear durant els vuitanta com un espai de refugi i suport per a col·lectius històricament exclosos i estigmatitzats. Per exemple, l'expressió *servir cony* ve de l'anglès *serving cunt*, que es va popularitzar entre el moviment LGTB i més concretament en la cultura *drag*, gràcies al *drag* mundialment conegut RuPaul per la seva cançó *Charisma, Uniqueness, Nerve & Talent* (C.U.N.T.), el 2017. Aquesta frase ha estat adop-

tada com un compliment dins i fora de la comunitat per lloar una demostració d'empoderament.

Però, quins són els factors que influeixen que una expressió es faci servir més que no pas una altra? Ramón Martínez ho té clar. "En primer lloc, que sigui divertida. Si expressions com ara *pel cul* o *PEC* ens fan gràcia, doncs ens resultarà més graciós fer-la servir enlloc d'una altra expressió equivalent com ara *pontificar*". I, en segon lloc, per la hiperconnexió

"Els joves creen el seu propi codi perquè, precisament, els seus pares no els entenguin"

digital. "Pots parlar amb persones de tot el planeta, a tota hora i en qualsevol idioma".

El 60,5% dels espanyols pertanyents a la generació X (entre els 40 i els 54 anys) afirma que tenen dificultats per comprendre l'argot de les generacions més joves, segons una enquesta elaborada per Babel, plataforma per a l'aprenentatge d'idiomes. "Els joves creen el seu propi codi perquè precisament els seus pares no els

entenguin", exposa Martín. I afegeix Lledó: "Tot és qüestió d'aproximar-se a aquesta realitat lingüística i interessar-se sobre què diuen i com ho diuen".

Segons els resultats de l'enquesta, el 57% de la generació X pensa que s'està "perdent" el castellà i, a més, el 82% creu que es parla pitjor per l'ús d'anglicismes. Miriam Martín recorda que l'ús d'aquest argot és plenament conscient i es fa servir d'una manera irònica. "El que ens hauria d'amoïnar és la pèrdua de llengües com el català. Com que es tracta d'una llengua minoritzada, ens enfrontem amb dificultats per crear i estendre neologismes".

De fet, hi ha diccionaris col·laboratoris que recullen aquestes expressions i que, ara per ara, no es poden registrar en altres diccionaris. En contraposició a paraules com ara *coñazo* (murga) –persona o cosa pesada, insuportable– i *collonut* –extraordinari, magnífic, sorprenent–, que el DLE i el DIEC si que incorporen, respectivament.

La llengua evoluciona a tota velocitat creant paraules i expressions noves. Per això, resulta difícil saber si aquestes termes tenen data de caducitat o si s'escindiran entre generacions i es faran extensius a d'altres, fins al punt que sentim un home de 50 anys dir que "es fica pel cul" l'última temporada de *Machos alfa*. El que és segur és que, en un futur, als joves d'avui els estranyarà el que diguin els joves del demà.●

Vegueu el vídeo elaborat per a aquest reportatge a www.lavanguardia.com

FÉLIX BADIA
Barcelona

La historiadora Catherine Nixey explora la jungla de sectes i relats alternatius del primer cristianisme

Quan caminar sobre les aigües era normal

Una lectura atenta dels textos antics permet concloure que en el seu temps Jesucrist no era l'únic que guaria els malalts de manera miraculosa, ni que tornava a la vida els morts, i igual que ell d'altres també van ressuscitar. Tampoc no era especial per caminar sobre les aigües, n'hi havia altres que, segons es deia, també ho feien; i, de la mateixa manera que ell, d'altres van pujar al cel. Tanmateix, a mesura que va passar el temps el cristianisme es va ocupar de propagar que Jesucrist va ser l'únic capaç de dur a terme aquests prodigis i va aconseguir reprimir versions alternatives. Va afirmar, en definitiva, la idea que la seva fe era l'única i veritable.

El quan i el com d'aquest procés és el que la historiadora i periodista Catherine Nixey explica al seu últim llibre *Hereja* (Taurus), un assaig que mostra la jungla de creences i la miriada de salvadors que van ser objecte de culte religiós a començaments de la nostra era, i que van ser eclipsats després pel corró propagandístic cristià.

Pel llibre de Nixey desfilen santons, mags, xarlatans o líders religiosos, que beuen, segons Nixey, d'un mateix caldo de cultiu cultural comú a l'Antiguitat a la Mediterrània oriental, on màgia, religió, doctrines estoïcistes i relats més o menys fantàstics conviuen i en el qual molts personatges curaven –o deien ells, o es deia, que curaven– cecs, coixos o leprosos, un lloc comú del món antic.

"El segle I –escriu– va ser en realitat un segle ple de molts salvadors i de molts déus. Del que es va convertir en el 'Nostre Senyor' a Occident i dels moltíssims més que no van arribar a ser-ho". Dit altrament, en un moment determinat de

L'antiguitat, caminar sobre les aigües era si fa no fa normal.

Fins i tot descartant molts d'aquests personatges perquè estan allunyats del cristianisme, no es pot dir tampoc que en els primers temps hi hagués entre els primers cristians una única idea de Jesucrist. Nixey argumenta que durant uns quants segles no va existir un Jesús, sinó molts i alguns de molt estranys per a nosaltres. Pot ser que hi hagués un centenar de jescristos? "Sembla que sí –explica Nixey a *La Vanguardia*–, que n'hi hauria molts que eren populars en altres llocs, però no ho sabem amb exactitud".

I cadascun era una versió diferent del Salvador. Els més de 40 evangelis existents en els primers temps del cristianisme, els anomenats apòcrifs, donen per a molt. Hi ha un Jesús que odia el sexe, però un altre que l'utilitza com una forma de revelació; un Messies que mor a la creu però també un altre que canvia el seu cos per no patir aquella mort tan atroc; un que menja i no produeix excrements sòlids (aquest va ser un tema estrella en certs debats teològics de l'època) i altres de completament humans des del punt de vista anatómic. Fins i tot a la versió del pacífic Jesús actual

es contraposa una altra, de l'anomenat evangeli de la infantesa de Tomàs, en què se'l descriu com a capaç de matar un nen per una baralla sense importància.

Respecte a la Verge Maria també hi havia infinitat d'interpretacions: des dels textos de branques del cristianisme que creien que la seva virginitat era una invenció i que l'Anunciació era un truc per ocultar a sant Josep una inoportuna relliscada, fins als qui afirmaven que la seva vagina era capaç de carbonitzar qui intentés fer-li un reconeixement.

Igualment, hi havia sectes que, tot i considerar-se cristianes, presentaven diferències que posarien els peus de punta a més d'un creient actual, com els que veneraven Jesús, però

RENE WHITES/GETTY

PATRICK CHAPUIS/GETTY

Alternatives
Alguns dels elements del naixement no apareixen als

Evangelis, sinó en textos apòcrifs; a dall, l'evangeli, apòcrif, de Tomàs

alhora també Pitàgoras i Homer; o els origenistes, que en els segles II i III tenien en el sexe una part fonamental de la seva doctrina.

Per què aquestes versions no han arribat fins als nostres dies? De fet, en certa manera sí que hi han arribat, fragmentades i molt allunyades dels canals més comuns. Es troben en textos antics ben coneguts pels estudiosos, però no pel gran públic. La raó és que quan el cristianisme va créixer, va guanyar influència i des del moment en què es va convertir en la religió oficial de l'imperi romà, es van anar abandonant els relats alternatius.

Apol·loni, el Jesús pagà

■ D'entre els molts personatges del llibre de Nixey, n'hi ha un que crida especialment l'atenció, un tal Apol·loni de Tiana, un predicador nascut a la Capadòcia que té semblances amb el Jesús cristià, de qui hauria estat contemporani, que són sorprenents. Molts dels passatges de la vida d'Apol·loni, home pel que sembla de gran carisma, que sempre estava envoltat d'un nucli de deixebles, guaria malalts, ressuscitava morts i que fins i tot va ser executat i va ressuscitar, són molt semblants als dels evangelis. Fins i tot el seu naixement va donar lloc a un fenomen celeste, no una estrella però sí un llamp gegantí, i després de la seva resurrecció va ascendir al cel. Les semblances són tan grans que fins i tot ha estat anomenat el Jesús pagà per uns, tot i que d'altres l'han anomenat, simplement, l'Anticrist. Quin relat va ser primer, el d'Apol·loni o el de Jesús?

A començaments de la nostra era, no hi havia una sola versió de Jesucrist, sinó moltes i molt diferents

En aquest procés hi va haver una part de repressió i una part d'oblit. Respecte a això últim, a mesura que una visió del cristianisme es convertia en la preponderant, per als copistes no tenia sentit destinar esforços a replicar textos que quedaven fora del relat oficial.

Des d'aleshores, "el cristianisme va difondre que ja des dels orígens havia estat un gran arbre envoltat de petits arbrats, que eren les interpretacions alternatives; però en realitat no hi havia una gran soca, sinó molts arbrats, tots iguals, i el cristianisme que coneixem n'era un més", afirma Nixey amb una metàfora digna dels Evangelis.■

GUIA TEMPS LLIURE

TEATRES

CENTRE ARTS LLIBRES 93 459 99 94 fundacio@centresarts.cat
Sempre vengo de noche (live set), d'Alberto Cortés. Una performance que convida a participar en una invocació espiritual. Del 14 al 17/11. De 8 a les 20h. i dg 16h. Preu: 17 €

CONDAL (Av. Paral·lel, 91. 93 442 91 32). En cartell **Escape Room 2. El mestre de colors**. teatrecondal.cat i promentradacom

DAU AL SEC. c/ Salvà 89. Del 7 al 24 de novembre: **"El clam del buit"** de Marc Garcia Coté amb Meroi Managuera. Funcions de dimecres a disabte a les 20h. Diumenge a les 19h. Més informació a www.daualsec.com

EL MALDA. (c/Pl.5). Tel: 93 164 77 78 **Man Mare, el tempo Secre.** Elaine Grayling Corpora d'entrades www.elmalda.cat Del 17 de novembre a l'11 de desembre. Guillemotta, Jordi Prati i Col.

GOLEMS. Sant Lluís. 64 333518231. **"Aï de mare"** 19/11 a 19h, 17/11 a 17h. Vença a golems.cat i a la taquilla

GYTA (Joaquín Costa, 68. Tel: 93 343 53 23). **Un segle de llaguer.** teatregyta.com

HEARTBREAK HOTEL (C/Biscardi, 35. BCN) heartbreakhotel.cat
Bienvenido a casa de D. Miquel Díez i A. Riquelme. Amb P. Ambrós, P. Gascón, M. Gade, A. Harrota i S. Manóvil. Del 30/09 al 17/11. Dms-Dv 19.30. Dg 17.30 i 20.00. Dg 12.00

JOVE TEATRE REGINA (Sineca, 22. Tel: 932 191 512). Programació Familiar: C/ La Tramanda presenta **"Els colors de la Marina"** Recorregut a partir de 3 anys. Més info: [www.jteatre.com](http://entrades.com)

LA VILLARDEL (Villarrod, 87. 93 451 12 34). **Un matrimoni de Boston**. Df: Fins 1 de desembre. **Pols de diamant**. laVillaRodell.com

L'AUTÈNTICA (C/Marià, 18.1. 9991 23139) lautenticatre.com
Fins Instal·lació immersiva. Recomenada 9-3 anys. Estrena: 15/11/2024 - d: 18h, ds: 11h i 17h, dg: 11h i 12h. **No veuen els homes** de L'Autèntica Teatre. +16 anys. dg: 19h

ROMEA (Hospital, 51. 93 301 55 04). A partir del 28 nov. **Voltaire / Rousseau. La disputa**. teatreromes.cat i promentradacom

SALA ARS TEATRE (C/ Joana, 15) salaars.teatre.com
Diumenge: **"Hansel i Gretel"** a les 12.00h. **"Els Tres Porquets"** a les 16.30h. **"La casa de Bernardo Alba"** a les 18.00h. **"Y no quedará ninguno"** a les 19.45h

SALA ATRIUM Consell de cent. 435. BCN 931924606
Verdagallia de Víctor Gadalí. Dir: Albert Arribas. Amb Peira Blasco i Oriol Genís. De dt. i ds a les 20:00h i dg a les 18h. Informació i entrades: www.atrium.cat

TEATRE AKADEMIA. Para passió, d'Enric Emarau. De dt a ds a les 20h i dg a les 18h. Entrades: teatreakademia.cat. C. Buenos Aires 47-49. BCN. Tel: 93 405 1447

TEATRE LLIBRE: Gràcia. **Caramel** Textos P. Mestres. dir: C. Poya i A. Poya / Les Imposibles. Fins al 05/12. Més info: teatrellibre.com, taquilla del teatre. Ticket Ràmba i 93 285 27 70 https://www.teatrellibre.com/locacaramel

TEATRE LLIBRE: Montjuïc. **Castig Lear**. d'A. Jiménez, dir: A. Jiménez / U. Martínez. Estrena al 13/11. Fins a l'01/12. **Prèvidament: The Employees** d'O. Ram, versió J. Bednarsky, dir: E. Twardowski 22. 23 i 24/11. Més info: teatrellibre.com, taquilla del teatre. Ticket Ràmba i 93 285 27 70 <https://www.teatrellibre.com/locacasting-lear> <https://https://www.teatrellibre.com/locaw-employees>

TEATRE NACIONAL DE CATALUNYA (Pl. de les Arts, 1). **ANXI** de Cia. Orígens. Ds: 17 h, dg: 12 h. **Primera sangre** de Maria Velasco. Dg: a ds: 19 h, dg: 18 h. Informació i venda entrades: www.tnc.cat

TEATRE POLIORAMA (Tel: 93 317 75 99. La Rambla, 115). **El Teòric**. Entrades cobrades.

EXPOSICIONS D'ART
(¹) Galeries d'Art i del Centre de Galeries d'Art de Catalunya.
ART MAR. Tel: 93 485 18 68. www.grupescala.com

TRIBUNA

Nicea, un concili que va canviar l'Església

Juan Ramón La Parra
 Professor de Teologia de l'Ateneu
 Universitari Sant Pacià (AUSP)

El 2025 se celebrarà el 1.700è aniversari del concili de Nicea, el primer concili ecumènic de l'Església, celebrat pocs anys després de la despenalització del cristianisme, a iniciativa del mateix emperador Constantí.

Les causes: la controvèrsia arriana i la data de la Pasqua

El concili de Nicea va ser convocat l'any 325 per afrontar dos problemes: en el pla doctrinal, la controvèrsia suscitada per la predicació del sacerdot Arri a Alexandria i, en el pla pràctic, la unificació de la data de la Pasqua entre les comunitats cristianes.

El cristianisme, al llarg dels segles, s'ha confrontat amb preguntes clau sobre el Misteri de Déu, de Jesucrist i de la salvació de l'home. La primera d'aquestes planteja com s'articula l'afirmació d'un sol Déu, seguint la fe d'Israel, amb la realitat divina de Jesucrist i de l'Esperit Sant. És el que comunament es coneix com el Misteri de la Trinitat. Al llarg de la història de l'Església, fins i tot abans de Nicea, han aparegut solucions a aquesta qüestió que han tendit a dissoldre la paradoxa, i que han estat rebutjades com a heretgies.

En el seu cas, Arri buscava distingir el Pare i el Fill, però per això presentava el Fill com a subordinat al Pare, com una criatura divina, un déu intermediari, creat

Assistents al congrés de l'AUSP

del no-res en un determinat moment, abans de la creació, i que més tard s'hauria encarnat en Jesucrist.

La predicació d'Arri no només el va enfrontar al seu bisbe Alexandre, sinó que va remoure les aigües de les diverses escoles teològiques, fonamentalment a l'Orient cristià, fins al punt que l'emperador Constantí, amb l'ajuda del seu conseller en matèries eclesiàstiques, el bisbe Osi de Còrdova, va decidir resoldre-les en un concili, així és, una reunió de bisbes les decisions dels quals es dirigiria a tota l'Església. Per això, és considerat el primer concili "ecumènic" (universal). En aquest cas, gaudiria de la supervisió i

protecció del mateix emperador, com a mostra de la política eclesial constantiniana.

A la primavera del 325 es van reunir a Nicea, a l'actual Turquia, entorn de 300 bisbes, la immensa majoria d'Orient, i es va elaborar un credo, una fórmula de fe que volia ser incompatible amb la doctrina atribuïda a Arri i els seus seguidors, ja que es va veure que l'afirmació de la Bíblia no era suficient per rebatre els arguments d'aquests. El credo de Nicea afirma que el Fill no ha estat creat, sinó engendrat del Pare, i que és "de la mateixa substància" que el Pare, "consubstancial" a ell.

A més, el concili va establir la celebració de la Pasqua el diumenge després de la primera lluna plena de primavera. També van ser aprovades una sèrie de regles, o cànons, que contribuirien a formar una base per a l'organització de l'Església.

A Nicea es va consolidar clarament la unitat entre el Fill i el Pare, però no es va abordar la distinció entre ells. Aquest flanc va suposar el començament d'una llarga i dramàtica controvèrsia, en què van intervenir molts altres factors, que no es va apaivagar fins a la celebració del concili de Constantinoble del 381, considerat avui com el segon concili ecumènic i que, entre altres coses, va reformular el credo de Nicea, per arribar a la versió que bàsicament avui es recita a la missa.

Pot semblar-nos que el concili de Nicea va afrontar un tema allunyat de la vida quotidiana dels creients, però realment va posar en perill el món cristià durant decennis. Si Jesucrist, el Salvador, no és plenament Déu, quina classe de salvació

ens ofereix? Perquè el Salvador pogués regalar la plena comunió amb Déu als éssers humans, havia de ser el veritable Déu (i veritable home), com va defensar sant Atanasi, successor d'Alexandre com a bisbe d'Alexandria, i acèrrim defensor de la fe de Nicea. Un déu "a mitges" no transforma totalment la vida.

Amb motiu d'aquest centenari, el món acadèmic cristià està fent nombroses iniciatives, incloent publicacions i congressos, implicant diferents disciplines i confessions cristianes.

A Barcelona, l'Ateneu Universitari

Va establir la Pasqua el diumenge després de la primera lluna plena de primavera

Sant Pacià (AUSP), la institució acadèmica de l'Església a Catalunya, acaba d'organitzar la primera part del congrés "Concili de Nicea (325): Història i recepció". El 18 i 19 d'abril s'ha aspirat a afrontar la història del concili, de la controvèrsia doctrinal i de les qüestions pràctiques, aconseguint oferir un retrat actualitzat i la possibilitat de reflexionar posant en joc no només els especialistes, sinó també el gran públic.

Ara correspon preparar la segona i última part, que tindrà lloc el febrer del 2025, i pretindrà afrontar també qüestions més actuals, vinculades a la recepció del concili.

PORTI'NS EL SEU PRESSUPOST
 ENS COMPROMETEM
 A MILLORAR-LO

No pagui més pels seus mobles

BARCELONA - MADRID - SARAGOSSA - BILBAO - VALÈNCIA - SEVILLA - ALACANT - VALLADOLID

ofiprix.com
 900 909 099

Ofiprix Mobles d'oficina

PROJECTES GRATUÏTS - LLIURAMENT IMMEDIAT - MUNTATGE I TRANSPORT GRATUÏTS* - SERVEI EXPRES 24 H.

PROJECTE GRATIS

Li realitzarem un projecte de la seva oficina gratuït i sense compromís.

OFIPRIX RENTING

NO COMPRI ELS SEUS MOBLES, LLOGU'LS

Ara vostè pot llogar els seus mobles i gaudir-los còmodament mitjançant un contracte d'arrendament.

RELIGIÓ

MÉS INFORMACIÓ SOBRE L'ACTUALITAT RELIGIOSA A
<http://www.catalunyarreligio.cat>

El Papa tanca clarament la porta al fet que les dones es puguin convertir en diaconesses

Carpetada al diaconat femení

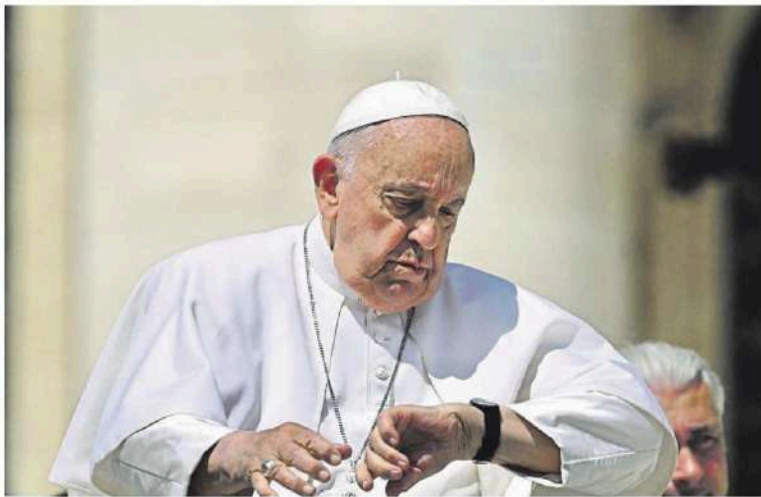
ANNA BUJ
Ciutat del Vaticà. Corresponsal

La inclusió de la dona a l'Església va ser un dels temes més importants que hi va haver sobre la taula durant la primera sessió del Sinode de Bisbes que es va celebrar la tardor passada a Roma, i que acabarà l'octubre d'aquest 2024. Com era d'esperar, es va arribar al consens en la necessitat que la dona tingui més representació a l'Església, però no es van trobar les respostes buscades sobre com incloure-la en els espais reservats fins ara per als homes.

Amb la qüestió del sacerdoti femení absolutament fora de la taula, moltes dones pensaven que el màxim a què es podria aspirar sota aquest pontificat és a la possibilitat de convertir-se en diaconesses, però ja a l'octubre, en el recompte dels vots finals, va ser aquest tema el que va generar més rebuig i va resultar evident que encara provoca moltes aspiracions. Al final, es va posposar el debat a la pròxima assemblea d'aquest any.

Però segurament, encara que es torni a discutir sobre el diaconat femení, no tindrà cap efecte, perquè el papa Francesc, que té l'última paraula, ja ha deixat ben clar que no té cap intenció de seguir aquest camí. Ho va fer aquesta setmana en una entrevista emesa a la televisió nord-americana CBS, en què va donar una clara carpetada a la possibilitat que les dones es converteixin en diaconesses.

"Una nena que creixi catòlica aquests dies, tindrà alguna vegada l'oportunitat de ser diaconessa i participar com a membre del clergat a l'Església?", va pregun-

Les feministes catòliques creuen que el Papa no fa prou per donar més presència a les dones

tar-li l'entrevistadora, Norah O'Donnell. "No", va contestar el Papa. "Si es tracta de diaques amb l'Orde Sagrat, no", va repetir. Després, va voler afegir que "les dones sempre han tingut la fun-

La resposta negativa de Francesc arriba enmig del Sinode de Bisbes, que havia d'estudiar la qüestió

ció de diaconesses sense arribar a ser diaques" perquè "fan un gran servei com a dones, no com a ministres, com a ministres en aquest sentit, dins de l'Orde Sagrat".

Al llarg d'aquest pontificat, el

Papa jesuïta ha creat dues comissions especials per examinar les qüestions històriques que van envoltar durant els primers anys del cristianisme l'ordenació de dones com a diaconesses, però el Vaticà no n'ha fet públiques les conclusions. Al document final del Sinode de l'octubre, l'assemblea va concloure que aquesta qüestió mereixia un estudi més aprofundit i va demanar que els membres tinguessin accés a aquests informes sobre les conclusions d'aquestes comissions especials per poder ajudar a guiar les seves recomanacions.

Fa anys que alguns grups de feministes catòliques critiquen que les respostes del Papa a la representació més gran de les dones a l'Església han estat insuficients. Després de l'entrevista, la

Conferència de l'Ordenació de Dones, l'organització que més treballa per l'ordenació de dones com a sacerdotesses, diaconesses i bisbesses, va lamentar la resposta de Francesc com una "traïció" al projecte sinodal perquè el comentari arriba quan l'Església es troba enmig d'aquest Sinode, un enorme procés de consultes globals sobre una gran varietat de temes, incloent-hi el diaconat femení.

La resposta també ha sobtat perquè Linda Pocher, una experta que ha organitzat una sèrie de presentacions sobre la qüestió davant el Consell de Cardenals, el secret grup de purpurats que aconsella el Papa en el govern de l'Església, va dir al febrer que el Pontífex estava "molt a favor" del diaconat femení. ●

Els russos persegueixen els evangèlics a Ucraïna

■ Líders de les esglésies evangèliques, baptistes, pentecostals i protestants d'Ucraïna denuncien les persecucions sistemàtiques que els seus correligionaris pateixen a les zones del país sota control rus, on les autoritats d'ocupació els perceben com a "agents occidentals" hostils a l'Església ortodoxa oficial. "A la regió de Zaporíjia tenim 21 esglésies sota ocupació, 14 de les quals estan sent utilitzades pels ocupants", va dir el pastor Iuri Kulakévix, de l'Església pentecostal d'Ucraïna. Les confiscacions de temples que acaben convertits en barraques de l'exèrcit rus són habituals als territoris ocupats, segons els testimonis d'integrants d'aquestes comunitats. / Efe

Festival de Músiques Sacres a Fes

■ Desenes d'artistes de diferents països van oferir al Marroc un espectacle poètic i musical que va recórrer les fonts d'inspiració de la música d'Al-Andalus i va recordar l'esperit de convivència entre les tres religions monoteistes en aquella època. *Ziriab, o la cinquena corda* va ser el títol de l'espectacle inaugural i que va oferir el llarg viatge del poeta i músic d'origen kurd Abu al-Hassan Ali ibn Nafi (789-857) des de Bagdad fins a la cort de l'emir Abd al-Rahman II de Còrdova. Desenes d'artistes de l'Uzbekistan, Síria, l'Iran, l'Índia, Espanya, Egipte, Itàlia, Armènia, França i el Marroc van revifar aquella època amb un espectacle que va alternar poesia i música. / Efe

Amb motiu del 75è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans, el Dicasteri per a la Doctrina de la Fe ha publicat (8.4.24) una bella reflexió sobre la dignitat de l'ésser humà, que vol ser una enèrgica crida a respectar-la i protegir-la, com a condició fonamental d'una societat justa i pacífica. Aquesta Declaració (*Dignitas infinita, sobre la dignitat humana*), amb l'aval explícit del papa Francesc, és una síntesi reeixida del pensament de l'Església sobre la dignitat humana, i a la vegada, ajuda a clarificar aquest concepte i il·lumina alguns dels seus aspectes avui enfosquits en la consciència de molts. L'afirmació central és que a cada persona humana, pel seu propi ésser, li correspon una dignitat "infinita" (l'expressió és de Joan Pau II), més enllà de tota circumstància, característica o aparença i en qualsevol estat o situació en què es trobi. Aquest és un principi plenament reconegut per tothom mitjançant la mateixa raó natural. A la vegada, l'Església, a la llum de la fe, veu la persona hu-

DES DE LA DIÒCESI

Joan-Enric Vives
Arquebisbe d'Urgell

Dignitat infinita de l'ésser humà

mana com a ésser creat a imatge i semblança de Déu, i redimida per Jesucrist. Per aquesta gran dignitat, tot ésser humà està cridat a conèixer Déu, a estimar-lo, a viure en fraternitat, justícia i pau amb la resta d'homes i dones i, finalment, a en-

trar en comunió amb Déu mateix en la vida eterna. Davant concepcions esbiaixades, l'Església defensa constantment que la dignitat de la persona li ve pel fet d'existir i d'haver estat creada per Déu. Aquesta dignitat no pot ser eliminada, ja que és intrínseca a la persona i no depèn ni és fruit del reconeixement legal o social. No depèn tampoc de les seves circumstàncies, qualitats o capacitats de comprensió o d'actuació lliure. Qualsevol ésser de l'espècie humana mereix un respecte incondicional, des de la concepció fins a la seva mort natural.

Aquesta Declaració denuncia les múltiples situacions en què la dignitat humana es veu greument violada: atemptats contra la vida (homicidis, genocidis, pena de mort, avortament, eutanàsia, suïcidis deliberats...); agressions a la integritat física o moral (mutilacions, tortures, detencions arbitràries, deportacions, esclavitud, prostitució, tràfic de persones, treballs degradants...). I tracta alguns atemptats específics: pobresa, guerra, maltractament dels emigrants, tràfic de persones, abusos sexuals, violències

contra les dones, avortament procurat, maternitat subrogada, eutanàsia i suïcidis assistits, marginació dels discapacitats, persecució i discriminació per l'orientació sexual, negació de la diferència sexual, violència digital o el canvi de sexe, ja que el cos és part de la dignitat de la persona. L'Església reclama ardentment

Qualsevol mereix un respecte incondicional, des de la concepció fins a la mort natural

que la dignitat humana se situï al centre del compromís pel bé comú i de l'ordenament jurídic. Com diu el Papa, la Declaració de 1948 "és una via mestra, sobre la qual s'han fet grans passos endavant, però encara en falten molts, i a vegades, malauradament, es torna enrere. El compromís amb els drets humans mai no s'acaba!". ●

RELIGIÓ

MÉS INFORMACIÓ SOBRE L'ACTUALITAT RELIGIOSA A
<http://www.catalanareligio.cat>

Fa unes setmanes que he tornat de Roma, on vaig tenir el goig de participar com a pare sinodal en la darrera sessió de l'Assemblea General Ordinària del Sinode dels Bisbes sobre la Sinodalitat, celebrada durant tot el mes d'octubre. Encara amb el record ben viu d'aquesta experiència, m'adreço a vosaltres.

Els darrers quatre anys, el Sinode dels Bisbes ha abordat a fons la qüestió de la sinodalitat com a *modus vivendi et operandi* específic de l'Església. En paraules del Sant Pare, "el camí de la sinodalitat és el camí que Déu espera de l'Església en el tercer mil·lenni". Aquest Sinode ha estat una oportunitat. Una oportunitat perquè tot el Poble de Déu discerneixi com avançar en el camí sinodal sota el guiatge de l'Esperit Sant. Volem avançar per ser una Església en la qual tots els batejats participem, en comunió i activament, en la missió evangelitzadora que ens va confiar Jesucrist.

De fet, amb aquest Sinode podem veure que el procés de reforma de l'Es-

DES DE LA DIÒCESI

Joan Josep Omella
Cardenal arquebisbe de Barcelona

Ressons d'un Sinode

glésia va endavant. Una reforma ja anunciada a l'exhortació apostòlica *Evangelii Gaudium*, que va publicar el papa Francesc l'any 2013 per presentar les línies mestres del seu pontificat, poc temps després d'ocupar la càtedra de Pere. Una reforma continua que respon a la crida constant del Senyor a la conversió. Una reforma de l'Església en clau de conversió pastoral i missionera,

que ha trobat una significativa concreció en la constitució apostòlica *Praedicate evangelium* sobre la Cúria romana i el seu servei a l'Església i al món.

Un aspecte significatiu d'aquesta Assemblea del Sinode dels Bisbes sobre la Sinodalitat ha estat la presència de tots els membres del cos que conformem l'Església. Hi han participat bisbes, preveres, diaques, religiosos i laics. Tots ells pares i mares sinodals amb veu i vot.

Vam acabar aquesta darrera sessió el passat 27 d'octubre amb l'aprovació d'un document final del Sinode de 155 punts que l'Assemblea va lliurar al papa Francesc. Els punts es van anar definint d'acord amb una metodologia de l'escolta en l'Esperit. Un cop parlat i consensuat el document, el vam plasmar per escrit. Cada punt va ser objecte d'una votació i cal dir que tots els punts van ser aprovats. El papa Francesc va ser present durant la votació i hi va donar el vistiplau. Com va dir el Sant Pare, "assumeixo el que ha dit el Poble de Déu després de l'escolta de l'Esperit Sant".

En la nota que acompanya la publicació del document final, signada pel Sant

Pare en la solemnitat de Crist Rei, el papa Francesc ens recorda que el document per a "la seva aplicació necessitarà diverses mediacions", però l'haurem d'anar aplicant a les nostres Esglésies particulars, a les nostres parròquies, a les nostres vides.

Benvolguts germans i germanes, el

Hem d'avançar en la missió evangelitzadora que ens va confiar Jesucrist

camí sinodal no ha acabat. Ara toca amaranos d'aquest document final que hem elaborat entre tots. Potser l'anirem fent nostre lentament, però el camí ja és imparabile.

Després d'aquest Sinode, ara tots hem d'aprendre a abraçar la sinodalitat, participant, escoltant l'Esperit i fent camí plegats per anunciar l'Evangelí de Jesucrist al món.

Canvi històric

Andorra negocia amb el Vaticà una fórmula per despenalitzar l'avortament

Una argúcia permetria al co cap d'Estat (i bisbe de la Seu d'Urgell) no firmar el canvi legal

A FONTS

IGNACIO OROVIO
Andorra la Vella

Andorra vol despenalitzar l'avortament. Una negociació discreta entre el Govern i el Vaticà preveu tancar abans que acabi la legislatura –les últimes eleccions van ser el 2023– un canvi en el Codi Penal que impedirà perseguir les dones andorranes que avortin. El Govern fins i tot estudia facilitar que ho facin en altres països carregant els costos a la Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS). En cap cas no es preveu que la sanitat andorrana inclogui les esmentades operacions en el seu catàleg, i el metge que en practiqui sí que podria ser perseguit policialment i judicialment, segons fonts coneixedores dels canvis que sospesa el Govern.

Es un assumpte difícil al petit país pirinenc, per les seves profundes arrels religioses i perquè per mandat constitucional un dels seus dos coprínceps o cap d'Estat és el bisbe de la Seu d'Urgell; l'altre és el cap d'Estat de França.

L'actual Codi Penal andorrà permet perseguir fins i tot les dones que avortin fora de les seves fronteres, però aquesta circumstància no s'ha donat mai.

Des de fa uns quants mesos, Andorra compta amb el vistiplau del Vaticà per avançar en la despenalització, segons fonts properes al Govern.

Mesos enrere, el país pirinenc va contractar, amb el plàcet del bisbat d'Urgell, el professor de la Universitat Pontifícia Comillas (UPC) Federico de Montalvo, una eminència en bioètica amb dècades d'experiència en aquest àmbit. Justament aquest dilluns es preveu una nova trobada entre De Montalvo i el Govern andorrà.

Montalvo ja va elaborar un informe el 2021 en què apuntava que "si la vida en formació val més com més s'acosta el naixement, al principi de la gestació es pot donar prioritat a l'interès de l'embarassada".

Al setembre, ni més ni menys que el secretari d'Estat del Vaticà, Pietro Parolin, va visitar el principat. Formalment hi va anar per la festa nacional d'Andorra, el Dia de la Mare de Déu de Meritxell (8 de setembre), però fonts properes al Govern d'Andorra apunten que aquella visita va suposar l'aval definitiu per abordar la qüestió. Davant els mitjans, Parolin va admetre que la de l'avortament "és una qüestió molt delicada

Al centre, Xavier Espot (amb corbata), amb Joan-Enric Vives (al mig) i Pietro Parolin

El secretari d'Estat del Vaticà va obrir la porta al setembre a negociar amb discreció

El Govern vol llançar un gest i estudia que la sanitat pública assumeixi el cost d'avortar a fora

Una entitat feminista andorrana ajuda a sufragar els costos de l'operació abortiva a Espanya

Protesta de Femen davant de l'ambaixada a Madrid

da i molt complexa que hem d'afrontar amb molta discreció i amb molta saviesa". El religiós va remarcar que l'Església defensa "la vida en totes les seves etapes com a principi fonamental", però l'Església també desitja "ser a prop i ajudar totes les persones que estan en dificultat", amb referència a les dones "que troben dificultat en el fet de tenir el fill". Les converses s'han intensificat des d'aleshores.

A Europa, a més d'Andorra, només Malta, San Marino i el ma-

teix Vaticà continuen considerant delictes l'avortament. A la resta del món són 24 països, segons un informe d'Amnistia Internacional, entre els quals Nicaragua, l'Iraq o el Senegal.

Fons del bisbat d'Urgell assenyalen que "Andorra té unes circumstàncies historico polítiques molt peculiars i complexes que cal entendre", i remarquen que "hi ha grups que viuen a Andorra des de fa poc temps que volen importar marcs mentals diferents".

Fa anys que el principat analit-

L'activista i líder de Stop Violències, Vanessa Mendoza Cortés, va ser denunciada pel Govern per difamació criminal per oposar-se el 2019 a la prohibició total de l'avortament a Andorra durant una reunió del Comitè de les Nacions Unides per a l'Eliminació de la Discriminació contra la Dona. La Fiscalia la va acusar de difamació criminal contra les institucions estatals i els caps de l'Estat, càrrecs que poden comportar presó. Es va aixecar una monumental polseguera internacional per la vulneració de la llibertat d'expressió. Finalment va arribar a judici el desembre del 2023 acusada únicament de causar "desprestigi a les institucions", però ni així: el 17 de gener d'aquest any va quedar absolta.

Mendoza Cortés lamenta que el país continua sense tenir "ni tan sols una batllia [jutjat] especialitzada en gènere" i qualifica de "veritable pallassada" el canvi que planteja el Govern sobre l'avortament: "No em poden perseguir per una cosa que he fet legalment en un altre país: amb quin dret ho fan?".

Stop Violències va néixer el 2014 i ha creat Xarxa La Mari, una xarxa que ajuda les dones a avortar a Espanya. L'operació costa entre 300 i 6.000 euros, segons el moment gestacional.

La presidenta de l'Associació de Dones d'Andorra, Mònica Codina, remarca que "ja l'any 2013 nosaltres vam recollir firmes per demanar la despenalització en els tres supòsits [violació, malformació o risc per a la vida de la mare] i com a entitat feminista voldríem la legalització de l'avortament, però som realistes i prudents, no és una cosa que en un copricipat com Andorra es pugui preveure ni a curt ni a mitjà termini".

Mendoza Cortés denuncia que ni tan sols les píndoles abortives no estan disponibles al territori, per la qual cosa la dona que en necessita ha d'anar a la Seu d'Urgell (20 quilòmetres des d'Andorra la Vella) i aconseguir-ne. "I n'aconseguiu". "El problema és si tenim una complicació després: no hi ha següent metge possible. És una vergonya".

Aquest diari va intentar sense èxit obtenir les versions del Vaticà i del Govern d'Andorra. Un portaveu del primer no va contestar; un portaveu del segon va al·legar problemes d'agenda del ministre responsable de les negociacions. ■

📧 Voleu compartir amb nosaltres alguna informació confidencial?

Escriviu-nos a afondo@lavanguardia.es

L'expresident comercialitza les sagrades escriptures per recaptar fons entre el fervor dels seus i la crítica general

Donald Trump, venedor de bíblies

FRANCESC PEIRÓN
Nova York, Corresponsal

Dentabanadors n'hi ha hagut sempre, qui no en coneix cap?

Ser un "venedor de bíblies" també significa que algú té l'habilitat de col·locar a d'altres el que sigui. Però són pocs els que han aconseguit el cim de Donald Trump, capaç de mobilitzar els seus adulars amb la falsedat que li van estafar les eleccions del 2020, quan ni ell s'ho creu, o precisament posar-se a vendre el llibre sagrat, al preu de 59,99 dòlars, amb finalitats de campanya electoral, i ingressos, en clar suggeriment que l'Església ha de dirigir el govern.

I comercialitza aquest "article" malgrat els seus pecats, que portarien qualsevol directe a l'infern. Segons teòlegs crítics, contravé diversos manaments. Com ara el "no mentiràs" (menteix cada dia); "no robaràs" (va voler usurpar la voluntat de les urnes), o el "no cometràs actes impurs", amb dos divorcis (matrimonis trencats pels seus adulars), la seva afirmació que podia agafar "tots els conys" a mà o el pròxim judici a Manhattan motivat per la seva suposada relació amb una estrella porno, mentre la seva dona Melania es recuperava del part.

Amb aquests antecedents, l'expresident dels Estats Units aprofita la Setmana Santa per al seu negoci diví. Acostumat a vendre fum polític altament tòxic, estampetes amb ell disfressat de superheroi, perfum, retalls del vestit de la seva presa de possessió a la Casa Blanca o vambes -sneakers, que queda més cool- a 400 el parell, aquesta vegada ha trobat la mina del messianisme, el que diuen que és el seu complex de ser el Totpoderós.

No és un qualificatiu infundat. A més del fet que els del culte QAnon pensen que és "l'enviat", el seu equip promou vídeos als mitjans en què es proclama que "Déu ens va enviar Trump". De vegades s'ha referit a ell mateix com "l'escollit" i fins i tot va compartir una publicació en què se'l descrivia com "el segon

més gran", per darrere de Jesucrist. Aquesta mateixa setmana va fer *m'agrada* a un missatge de Jesús a la creu comparant-ho a la crucifixió que ell pateix als tribunals.

Apressat a trobar finançament per afrontar els elevats costos de les seves causes judicials -com ara garantir més de 90 milions per la condemna per difamació originada en l'agressió sexual a la columnista i escriptora E. Jean Carroll-, l'aspirant republicà busca un miracle amb la venda de bíblies. No una qualsevol, sinó "l'única que compta amb el suport del president Trump". Les altres versions manquen de valor per a les súplicants davant l'altíssim. Aquesta és una de les raons del preu tan car.

"Fem que els Estats Units tornin a resar", proclama a la seva xarxa social després d'haver informat de la nova oferta mercantil, una tendència sense pa-

rió a la història electoral. Es promociona coberta amb la bandera del país i l'eslògan "God bless the USA" (Déu beneixi els Estats Units) amb referència a la cançó de Lee Greenwood que sona en tots els seus actes. Incorpora a més la lletra d'aquesta cançó, la declaració d'independència, els versos del jurament de lleialtat (*Pledge of Alliance*) i d'altres documents històrics.

L'"única Bíblia avalada" per Trump costa 59,99 dòlars i mostra la submissió del poder a Déu

ència, els versos del jurament de lleialtat (*Pledge of Alliance*) i d'altres documents històrics.

L'ús de la Bíblia com a arma propagandística, contravenint el segon manament ("No prendràs el nom de Déu en va"), ja va causar controvèrsia el 2020.

Sent president, i després de gastar uns manifestants antiracistes, va anar a l'església de St. John i es va fotografiar amb un exemplar, cosa que li va suposar el retret del bisbe de la diòcesi de Washington.

Als evangèlics, i al moviment del nacionalisme cristià, d'ideologia ultradretana, els entusiasma aquesta iniciativa comercial. La més que dubtosa moralitat de Trump, vista segons el seu radicalisme religiós, els importa poc des que a la campanya del 2016 el van sentir dir que "el cristianisme està sota setge". Tampoc no els va avergonyir que en una entrevista no sabés citar ni un passatge bíblic ni discernir entre el Vell i el Nou Testament. És igual, el van votar en massa el 2016 i el 2020. I els continua festejant esquivant la seva proposta sobre l'avortament, no sigui que se li posin en contra.

"Un nombre substancial d'evangèlics comparteixen el

nacionalisme, la islamofòbia, el racisme i nativisme de Trump. Toleren la seva part desagradable i coincideixen que atacar manifestants és donar-los el que es mereixen", escriu Kristin Kobes du Mez a *Jesús i John Wayne*.

A bona part de l'Església, però, aquesta comercialització els provoca indignació. "Sacrilegi" i "heretgia" són alguns dels adjectius a les xarxes. "És un cristianisme en fallida el que veu un demagog cooptant la nostra fe i fins i tot les nostres sagrades escriptures en nom de la seva pròpia recerca de poder i de lloançà", afirma a X el reverend Benjamin Cremer.

Sota l'esperit d'aquestes dades, ho veuen així al *Daily Beast*: "Hi ha cap millor manera de celebrar la glòria de la resurrecció que ajudant un sospitós criminal, acusat de desenes de càrrecs, a pagar els seus honoraris legals?".

L'ús per Trump de la Bíblia ja va causar consternació el 2020 quan, sent president, es va fotografiar amb el llibre en un acte polític

El Papa assisteix a la vetlla de Dissabte Sant després de perdre's el viacrucis

CIUTAT DEL VATICÀ Efe

El papa Francesc, de 87 anys, va assistir ahir a la missa de vetlla de Dissabte Sant a la basílica de Sant Pere, després que divendres renunciés minuts abans de l'hora prevista a presidir el viacrucis al Colosseu de Roma a fi de "protegir la seva

salut" de cara als ritus que queden de la Setmana Santa, segons el comunicat oficial del Vaticà. La missa d'ahir a la nit és una de les cerimònies més llargues, de gairebé tres hores, de la tradició catòlica.

Cinc minuts que començà el viacrucis divendres, l'oficina de premsa del Vaticà va informar que "per salvaguardar la

salut pel que fa a la vetlla de demà i la Santa Missa de Diumenge de Resurrecció", Francesc seguiria el viacrucis del Colosseu des de la seva residència, la Casa Santa Marta.

Abans d'ahir divendres, tot estava preparat: el dispositiu de seguretat al llarg del camí des del Vaticà, l'organització disposada per rebre el Papa al

Colosseu de Roma i 25.000 fidels, com també la butaca blanca a la llotja instal·lada al turó del Palati. L'absència de Francesc va deixar la butaca buida.

L'any passat el papa Francesc, que acabava de sortir de l'hospital per una bronquitis, tampoc no va poder ser al Colosseu per recomanació dels metges, i segurament també va ser així aquesta vegada després de les dues hores que va durar la celebració de la Passió del Senyor divendres al vespre i el fred i la humitat en la nit romana.

El Vaticà també ha confirmat la disposició papal a oficiar la missa de Resurrecció d'avui diumenge i el missatge Pasqual i la benedicció urbi et orbi que tots els pontífexs pronuncien des de la lògia central de la basílica vaticana.

El papa Francesc ha patit problemes respiratoris últimament, si bé va presidir, aparentment sense problemes, la missa del Dijous Sant en una presó de dones de Roma, i divendres, la cerimònia de la passió de Crist a la basílica de Sant Pere.

El nacionalisme cristià adora l'expresident, malgrat els seus pecats i el mutisme sobre l'avortament

Déu, armes i Trump

Un seguidor de Donald Trump amb un tatuatge al braç del lema "Tingueu por de Déu", segons una imatge recollida en un acte del 2016

FRANCESC PEIRÓN
Nova York, Corresponsal

Equiparar Donald Trump amb el creador totpoderós és una mica més que comú entre els seus fidels.

"Déu, armes i Trump", fent servir el cognom del magnat com a sinònim de coratge, és un dels lemes que es lleixen a les samarretes que porten els adoradors de l'expresident o que es plasma als adhesius que porten les seves camionetes.

Els termes "fidels" i "adoradors" no suposen cap tergiversació. És el que passa als Estats Units amb el culte a la personalitat d'un convers que ha trobat finançament per a la seva campanya

amb la venda de bibles o que deixa m'agrada a les publicacions en què el comparen amb Jesucrist. Als mitjans, hi apareixen retrats del Messies tocat amb la gorra del seu moviment MAGA ("Make America great again").

Trump va emergir el 2016 com l'ariet del nacionalisme cristià. Aquest terme de vell encuny, però avui de moda com a ensenya de patriotisme ultramuntà, al·ludeix a una part molt rellevant dels evangèlics practicants, erigits al pilar del trumpisme. Tant en aquelles eleccions com en les del 2020 el van votar amb percentatges més alts del 80%. Els sondejos indiquen que continuen així el 2024.

En realitat, els historiadors consideren que el personatge ja hi era, però faltava dotar-lo d'un contingut. Aquell ideari era als

púlpits dels predicadors de l'extrema dreta, que han cobrat una rellevància molt més alta de la que abans gaudien.

"El nacionalisme cristià creu que la nació dels Estats Units va ser, és i ha de continuar sent una

Els evangèlics veuen en Trump el líder perquè la seva església sigui la bíblia del patriotisme dels Estats Units

nació cristiana, que la identitat dels Estats Units com a nació cristiana no és només un fet històric, sinó un imperatiu moral, un objectiu ideològic i un programa polític per al futur", es-

criu Paul D. Miller, professor de la Universitat de Georgetown, al llibre *The religion of American greatness: what's wrong with Christian nationalism* (2022).

Miller remarca en el seu extens volum la sorprenent dada que el 65% dels compatriotes pensen que és bastant o molt important que els ciutadans siguin cristians per ser "veritables nord-americans".

La seva idea és que "Déu va atorgar un paper essencial als Estats Units en la història humana". Segons el teòleg blanc, baptista i republicà, "el nacionalisme dels Estats Units està impregnat de la retòrica i els símbols del cristianisme". Matisa que "la dreta política té molt més un deute amb el nacionalisme que amb el conservadorisme i Trump va reconèixer aquesta

realitat". Des d'un principi els va festejar i els va garantir que, sota el seu govern, "la nostra herència cristiana serà apreciada, protegida i defensada com mai, creieu-me". El van creure, malgrat els seus pecats (divorcis o embolics amb actrius porno com el que en principi el portarà a judici dilluns).

La guerra contra l'avortament té un paper clau per als evangèlics radicals. És la seva gran bandera. Trump va aclarir aquesta setmana que no vol una prohibició federal de l'avortament i que els estats posin les normes. Hi va haver conservadors que es van sentir traïts per aquella falta de decisió, però l'aspirant republicà sap on trepitja.

Té clar que aquesta qüestió mobilitza, i molt, en contra seva i ha de tancar vies d'escapada de vots. Els nacionalistes cristians entenen la seva posició i li faran costat. Accepten que això és el que es diu tacticisme per arribar a la Casa Blanca i que, una vegada instal·lat, s'esmenarà a si mateix com altres vegades.

No oblidem que ningú els ha donat tant i, com va destacar el mateix Trump, a ell li deuen l'àmplia majoria conservadora del Tribunal Suprem que va derogar la sentència (Roe v. Wade), que durant gairebé mig segle va permetre que la interrupció de l'embaràs fos legal a escala general.

El nou Suprem ha facilitat que Arizona recuperi una regulació del 1864 que elimina la pràctica la possibilitat d'avortar. Una llei que es remunta al salvatge oest de John Wayne. L'actor del Hollywood mític encarna el mascle en el nacionalisme cristià, assenyala la professora Kristin Du Mez a la seva obra *Jesús y John Wayne* (2021).

La seva feina memora la promesa que el candidat republicà va fer el 2016 d'aconseguir un Tribunal Suprem que "protegeixi els no nascuts i garanteixi la llibertat religiosa".

En una conversa telefònica, Du Mez afegeix: "El suport evangèlic a Trump no va ser una aberració ni simplement una opció pragmàtica. Va ser més aviat la culminació de l'acceptació de la masculinitat militant pels evangèlics, una ideologia que consagra l'autoritat patriarcal i tolera la cruel demostració de poder". Així s'explica que l'expresident parli dels colpistes del 6 de gener del 2021, que van respondre a la crida per perpetuar-se en la presidència, com a patriotes, herois i presos polítics.

El professor John Fea, de la Messiah University i autor de *Believe em: the evangelical road to Donald Trump* (2018), remarca en una entrevista que el catolicisme cristià en l'època del trumpisme és una rèplica al fet que "els Estats Units es fan més realistes, més diversos, i el cristianisme ja no és l'expressió dominant que era fa mig segle".

L'enemic ha mutat. "La lluita no és contra la Unió Soviètica. Ara es combat el pluralisme i l'amenaça a la identitat com una nació cristiana blanca", sosté Fea. I Trump, brandant Déu i les armes, capitaneja la croada del segle XXI.

**COMPREM RELLOTGES
COMPREM OR
COMPREM BRILLANTS**

Joyeria Gracia des de 1980

ESPECIALISTES EN:

RELLOTGES GRANS MARQUES · BRILLANTS · JOIES ANTIGUES I D'ÈPOCA · MONEDES

**PAGUEM AL COMPTAT I AL MILLOR PREU
MÉS DE 40 ANYS EN LA COMPRAVENDA ENS AVALEN**

www.joyeria gracia.com
PASSEIG DE GRÀCIA 46 · BOTIGA · BARCELONA

932 155 551

Els veïns de la localitat grega de Metamòrfosi reclamen una nova ubicació pels efectes del canvi climàtic

El poble que vol canviar de lloc

Dos veïns de Metamòrfosi observant els efectes de la tempesta Daniel, que va assolir la regió el setembre del 2023

SERGIO AIRES MACHADO
VERONICA RIDOLFO AVVISATI
Barcelona

Metamòrfosi, a la regió grega de Tessàlia, és un petit poble d'agricultors de cotó que, per la seva localització, convivia amb inundacions esporàdiques. Almenys fins al 7 de setembre del 2023, quan la tempesta Daniel va arrasar la zona. Aquell dia, en 24 hores, la quantitat d'aigua (més de 500 l/m²) va superar la que es recull de mitjana en un any.

Hi va haver 17 morts al país, dos a Metamòrfosi, un nom que sembla premonitori, perquè es podria convertir en el primer poble que es trasllada per motius climàtics. Els veïns han decidit en assemblea que volen buscar una nova localització on construir un nou poble, lluny del desastre.

Abans, en aquesta zona de Grècia, aquesta mena de fenò-

mens atmosfèrics passaven una vegada cada quaranta anys. Tot i això, a causa del canvi climàtic, des del 2000 ja hi ha hagut tres inundacions devastadores, dues els últims tres anys.

Pels habitants de Metamòrfosi, va ser la gota que va fer vessar el vas. Les pèrdues de les collites i els danys econòmics i emocionals els han fet sol·licitar

la reubicació del poble. Després de l'última inundació, els veïns van anar a l'Ajuntament al·legant que no volien tornar a patir un altre episodi igual. Si bé sembla que el projecte ha trobat l'aprovació estatal, queden diverses incògnites. Encara no se sap quin serà el lloc que acollirà la nova Metamòrfosi. Pel que fa al finançament, el primer ministre grec,

Kiriakos Mitsotakis, s'ha mostrat favorable al projecte, tot i que encara res no és oficial. L'únic segur és que ara la prioritat és la reconstrucció de les cases. Si el projecte es duu a terme, les cases del poble passaran a ser la segona residència dels veïns, que no es volen desvincular completament del seu lloc d'origen.

En cas que es confirmés el tras-

llat, els seus habitants es convertirien en migrants climàtics. Beatriz Felipe, investigadora del Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CreaF) i especialista en migracions climàtiques, ho defineix com a "moviments de persones" tant "dins del país com fora de les seves fronteres" que tenen lloc a causa de "els efectes del canvi climàtic, com ara inundacions o sequeres".

La investigadora insisteix a recordar que les migracions són "fenòmens molt complexos" en

El Banc Mundial estima que el 2050 hi haurà 260 milions de migrants climàtics arreu del món

què intervenen "factores diversos", de manera que "no és mai només el canvi climàtic el que mou algú a migrar". Tot i això, els efectes de la crisi climàtica exacerbaran els fenòmens extrems que impulsen milers de persones a buscar una altra casa. El Banc Mundial va estimar en un informe que el 2050 podrien ser fins a 216 milions de persones les que es veïessin forçades a migrar a causa del canvi climàtic.

Fins ara no hi ha un registre de quantes són. El Centre de Monitoratge de Desplaçaments Interns (IDMC, per les sigles en anglès) estableix que el 2023 7,7 milions de persones es van veure forçades a desplaçar-se dins de les fronteres del seu país a causa de desastres naturals que majoritàriament tenen relació directa amb el canvi climàtic.

Per Jorge Olcina, catedràtic de Geografia i director del Laboratori de Climatologia de la Universitat d'Alacant, si es vol reduir el nombre de futurs desplaçats cal fer un esforç per "planificar el territori i les ciutats tenint en compte els efectes de la crisi climàtica". Beatriz Felipe avisa que cal pensar en les persones que pateixen més aquesta situació, sobretot "persones empobrides, moltes que fugen de països pel canvi climàtic i per l'espòli de béns bàsics des del nord".

Espanya, territori de risc

■ Espanya és un dels territoris que es veuran més afectats per la crisi climàtica al continent europeu. "Els principals riscos són els temporals marítims i les inundacions", explica Jorge Olcina, que assenyala que les zones més afectades seran "el litoral mediterrani i les illes".

Per Beatriz Felipe, en aquestes zones ja hi ha persones que es poden considerar migrants climàtics, com ara a Los Alcázares (Múrcia), on hi ha veïns que han posat casa seva a la venda a causa de les inundacions recurrents que pateixen, i augmentaran, ja que "la Mediterrà-

nia és cada vegada més calenta, cosa que provoca que els núvols que es formen tinguin cada vegada més energia". Olcina avisa que hi ha "àrees on caldrà pensar què s'ha de fer" mentre es repensa l'urbanisme de les ciutats i pobles, cosa que "costarà diners, però que cal fer".

Els EUA registren el primer cas humà de grip H5N1 sense contacte amb animals

WASHINGTON Afp

Les autoritats sanitàries dels EUA van anunciar divendres que una persona ha donat positiu per grip aviària H5N1 sense haver tingut cap contacte conegut amb un animal possiblement infectat.

Fins ara, els casos humans de

grip aviària detectats al país s'havien originat en el sector ramader, però l'hospitalització el 22 d'agost d'un adult de Missouri en qui s'ha confirmat la infecció per H5N1 suggereix que el virus es podria haver transmès entre persones sense ser detectat.

Ara per ara no s'ha identificat cap transmissió contínua

entre contactes pròxims [del pacient] o altres persones", ha indicat el Centre per al Control i Prevenció de Malalties (CDC) dels EUA en un comunicat.

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) ha advertit que el virus de grip H5N1, que ve de les aus i que els últims anys ha infectat un nombre creixent de mamífers, té potencial pandè-

mic si adquireix la capacitat de transmetre's de manera eficient entre persones. Actualment, el risc per a la població "encara és baix", va afirmar divendres el CDC.

El pacient de Missouri és la catorzena persona que contreu l'H5N1 aquest any als EUA i la primera que es contagia sense haver tingut contacte recent amb animals sospitosos d'estar infectats. L'OMS considera positiu "que el cas hagi estat detectat pel sistema nacional de vigilància, que el pacient hagi estat tractat amb un antiviral i

que no s'hagin detectat altres casos entre els contactes" del pacient, segons ha indicat Maria Van Kerkhove, responsable de preparació i prevenció d'epidèmies i pandèmies de l'organització.

"És fonamental que continuïn les investigacions sobre l'exposició dels pacients, com indiquen les autoritats federals i regionals", remarca Van Kerkhove, que destaca que "una vigilància reforçada de les malalties en els animals és essencial per protegir la salut animal i humana".

PRÒXIM ORIENT

Onze morts per un atac des del Líban als alts del Golan

ARA
BARCELONA

Onze persones van morir ahir i una vintena més van resultar ferides, la majoria criatures i adolescents, després que un coet llançat des del sud del Líban colpegés la ciutat de Majdal Sham, als alts del Golan ocupats per Israel.

Abans de l'atac, Israel havia reivindicat un bombardeig que va matar quatre militants de Hezbollah, però el grup proiranià va negar cap relació amb l'atac sobre el camp de futbol, Tel-Aviv, però, no va comprar aquesta versió. "La nostra intel·ligència és clara, Hezbollah és responsable de la mort de criatures innocents", va afirmar el portaveu de l'exèrcit israelià, Daniel Hagari, que va apuntar que totes les víctimes tenien entre 10 i 20 anys. "És l'atac més mortífer contra civils israelians des del 7 d'octubre", va afegir Hagari.

El ministre d'Exteriors israelià, Israel Katz, va assegurar que "l'atac de Hezbollah" ha traspassat "totes les línies vermelles" i que respondran "com correspon". "Ens estem apropant a un moment de guerra total amb Hezbollah i el Líban", va advertir. El primer ministre israelià, Benjamin Netanyahu, va haver d'avançar la seva tornada a Israel des de Washington. L'atac va arribar poques hores abans de la reunió que avui mantenen a Roma el cap de la intel·ligència estatunidenc, William Burns; els seus homòlegs israelià i egipci, i el primer ministre de Qatar, per negociar un alto el foc i l'alliberament dels ostatges.

Més violència a la Franja

La violència tampoc va aturar-se ahir a la Franja, on una nova onada d'atacs de l'exèrcit israelià va deixar una cinquantena de morts. A primera hora del matí, les forces de Tel-Aviv van evacuar barris del sud de Khan Yunis. L'exèrcit va indicar als afectats que es desplaassin a la zona humanitària d'Al-Mawasi, cada cop més reduïda, que Israel va bombardejar fa dues setmanes. Els atacs a Khan Yunis van deixar 23 morts i 90 ferits.

Israel també va atacar ahir l'escola Khadija de Deiral-Balah, al centre de l'enclavament, on van morir 30 persones i un centenar van resultar ferides, segons les autoritats sanitàries gazatines. Entre les víctimes hi ha 15 criatures i 8 dones. A l'escola es refugiaven unes 4.000 persones provinents d'altres parts de la Franja.

Palestins corrent durant l'atac israelià a l'escola Khadija. MOHAMMED SABER / EFE

REGNE UNIT

Imatge aèria de Milton Keynes, ciutat aixecada el 1967 i la més reeixida de les de nova planta. GETTY

El laborisme vol fer ciutats noves per pal·liar la manca d'habitatges

Keir Starmer evoca el pla de postguerra, quan se'n van aixecar 32

QUIM ARANDA
LONDRES

Posar remei a la crisi de l'habitatge és un dels reptes més grans del nou govern britànic de Keir Starmer. Una de les promeses més ambicioses de la campanya electoral ha sigut que esperarien la construcció d'1,5 milions d'habitatges en els cinc anys de legislatura. Per fer-ho, aposten per la fundació de noves ciutats. Aquesta política evoca la que va dur a terme Clement Attlee, el *premier* laborista que va arribar a Downing Street al final de la Segona Guerra Mundial. En tres onades diferents, entre els anys 1946 i 1970, se'n van crear 32.

L'ambició dels laboristes és enorme. Cap altre govern no ha aconseguit mai uns nivells de construcció com els promesos en el temps en què s'han compromès a fer-ho. Si complissin, superarien en un 50% el millor dels rècords de qualsevol altre període de la història del país.

Angela Rayner, la número 2 del Partit Laborista, vicepresidenta del *cabinet* i ministra d'Habitatge, va anunciar la setmana passada que abans que es compleixi el primer any de la victòria electoral, el juliol del 2025, el govern donarà a conèixer els emplaçaments triats per a les hipotètiques noves ciutats, que "hauran de tenir almenys un 40% de propietats assequibles".

Al Regne Unit, una casa considerada assequible no ha de superar el

triple del salari mitjà. D'acord amb l'Oficina d'Estadística Nacional, el 2022, a Anglaterra i Gal·les, els ingressos anuals mitjans d'una persona amb un sou a temps complet van ser de quasi 40.000 euros. Això significa que una casa en costaria, com a molt, 120.000.

A Londres, d'acord amb l'indicador de referència de Nationwide, el primer banc hipotecari del país, una casa de tres habitacions i jardí en un barri del nord-est, de classe mitjana i mitjana baixa, costa entre 750.000 i 850.000 euros. A l'oest, a Hammersmith, molt més benestant, el preu mitjà d'una residència de les mateixes característiques pot oscil·lar entre els 2 i els 3,8 milions.

Planificació urbana

El primer pas per dur a terme l'ambiciosa iniciativa és la reforma de la llei de planificació urbana, que empodera i obliga els consells municipals a autoritzar l'aixecament de més habitatges, eliminant restriccions burocràtiques per construir-ne. El govern va dur al Parlament les línies mestres d'actuació al discurs del rei, amb el qual va arrencar la legislatura el 17 de juliol.

Dos dies abans, els urbanistes i investigadors sobre polítiques d'habitatge Kane Emerson i Samuel Hughes feien pública una proposta i assenyalaven el punt exacte on s'havia de situar la primera d'aquestes noves ciutats, de nom Tempsford. Si fa no fa, a tocar de la intersecció de la línia fèrria de la costa est

del país (East Coast Main Line, ECML), que uneix Londres i Edimburg, amb l'East-West Rail (EWR), que anirà d'Oxford a Cambridge quan se n'hagi completat la construcció, en principi entre el 2030 i el 2035. Aquest nucli urbà encara imaginarí estaria a 37 km de Cambridge i a 112 km d'Oxford.

"L'èxit de les noves ciutats depèn de la ubicació, sobretot si és en llocs on puguin alleujar la demanda de cases dels assentaments existents. En alguns casos -diu l'urbanista Kane Emerson-, això significa establir-les al costat de nuclis ja existents, com la nova ciutat d'Edimburg [1767-1850]. En altres casos, se'n poden allunyar, però han d'estar connectats mitjançant enllaços ferroviaris ràpids i freqüents".

Raó per la qual Tempsford hauria d'estar a la intersecció de les dues línies esmentades abans. Es tractaria d'una ciutat d'entre 250.000 i 350.000 persones, més gran que Oxford o Cambridge, que contribuiria a pal·liar l'escassetat d'espais per a laboratoris científics a les dues ciutats universitàries a Londres.

L'experiència de postguerra posa aigua al vi, però. Les tres onades de noves ciutats es van aixecar molt ràpidament: entre el 1947 i el 1950; 1961-64 i 1967-70. El també urbanista Graham Houghton, de la Universitat de Manchester, diu que "el repte implica fer-ho molt millor: sostenibles, de qualitat en la construcció i que no responguin només a un únic criteri estètic".

La rebel·lió dels grangers

RAFAEL RAMOS
Londres. Corresponsal

En aquesta versió de *La rebel·lió dels animals*, no són els animals els que s'alcen en armes per acabar entregats a la tirania autoritària, sinó els grangers els que s'alcen contra el Govern socialdemòcrata de Keir Starmer i les elits metropolitanes, que els consideren uns pallusos sense cap sofisticació, amb un sentit anti-quat del patriotisme i un sentiment antiimmigració que voreja la xenofòbia, que van votar el Brexit i van mantenir els conservadors en el poder 14 anys.

Es la gran batalla contemporània del camp contra la ciutat, dues cultures i maneres d'entendre la vida completament diferents, i que es tradueixen en posicionaments polítics també molt diferents sobre qüestions com ara el medi ambient. A França, els agricultors no tenen miraments, bloquegen carreteres i destrueixen els tomàquets espanyols; a Holanda, el Govern es va veure obligat a fer marxa enrere sobre la prohibició del nitrogen; els polonesos han llançat ous a edificis de la UE; els búlgars han demanat dimissions... I ara el toca als britànics.

D'una manera molt civilitzada, això sí, *typical british*, complint al peu de la lletra les instruccions de la policia, però 25.000 grangers van ocupar aquesta setmana el centre de Londres (Parliament Square, Downing Street, Whitehall...), molts amb tractors i pancartes com ara "Sense agricultura no hi ha menjar ni hi ha futur" o "Alto el genocidi del camp". Durant algunes hores, el trànsit va quedar bloquejat com si fos una carretera del sud de França a prop de la Jonquera o Perpinyà.

Els grangers ja estaven disgustats per la reducció de subsidis després del Brexit (a què van donar suport), per l'augment dels costos de producció i la reducció del seu marge de beneficis, pels tractes abusius que els obliguen a acceptar les grans cadenes de supermercats, els acords comercials que el Govern ha subscrit amb Austràlia i Nova Zelanda (a parer seu, competència deslleial), els problemes per contractar temporers, l'impacte de la inflació sobre els preus del combustible i els fertilitzants, les conseqüències d'una meteorologia cada vegada més impredecible... Tot i això, la gota que ha fet vessar el vas, i que ha convertit el disgust en ira, ha estat l'anunci d'un règim fiscal molt menys favorable per a ells.

El primer ministre Starmer (i la seva escudera, la titular d'Economia Rachel Reeves) han disposat que a partir del 2026 les herències agrícoles de més d'1,2 milions d'euros paguin un 20% d'impost de successions, que és la meitat del que s'aplica a la resta de mortals, però fins ara era zero. Downing Street al·lega que els únics perjudicats seran els grans latifundis valorats en més de 6

BEN STANSALL / AFP

Tractors a Westminster

Uns 25.000 grangers d'arreu del país, molts dels quals amb els seus tractors,

han protestat pel nou impost de successions a les herències agrícoles de més d'1,2 milions d'euros

R

EL REPORTATGE

El líder laborista Keir Starmer té un nou enemic en els agricultors, que se senten castigats per haver votat els conservadors

milions d'euros i els fons d'inversions que fa anys que compren terres de cultiu per reduir la càrrega fiscal.

"No és veritat -diu Rhys Jones, membre d'una família d'agricultors gallesos de diverses generacions que va vindut a Londres per a la protesta-. El nou impost és una sentència de mort al sector. Un terç dels grangers lloguen les terres que treballen. I els que som propietaris tenim molt capital, si es té en compte el valor dels camps, els edificis, els estables, els animals i la maquinària, però el rendiment és ridícul, amb prou feines un 0,5%, i ens falta efectiu. Els meus fills haurien de pagar una fortuna per heretar i no els quedaria més remei que vendre. La línia que va començar amb els seus rebesavis s'acabaria allà" (el Govern preveu una excepció per als de més de 80 anys).

Els números d'uns i d'altres varien radicalment. Segons el Tresor, només mig miler de latifundis pagaran. Segons els segons, la càrrega fiscal afectarà 70.000 de les 210.000 granges que hi ha al Regne Unit, serà el que faltava per a l'agricultura britànica i augmentarà la dependència de les exportacions. De mitjana, els beneficis d'una empresa del sector són 50.000 euros a l'any, i els que les operen tenen una vida molt austera, aixecant-se abans que surti el sol i acabant la feina quan ja s'ha post, caps de setmana inclosos. Un tractor costa 300.000 euros i una bona recol·lectora més de mig milió. És una existència molt sacrificada

per a una economia de subsistència -opina Linda McGuire, que ha vingut a manifestar-se amb el seu fill i el seu camió des de Yorkshire-, i a canvi no rebem ni afecte ni agraïment".

Els últims cinc anys un 56% de les compres de terres han correspost a fons d'inversió, tendència especulativa que ha disparat els preus. "El nou impost agrícola de successions -diu Reeves, la ministra de Finances- generarà

Fins ara no es pagaven impostos per heretar una granja, però el Labour ha canviat la llei

El líder de la rebel·lió és un milionari anomenat Clarkson, en qui part de la dreta veu un "Trump britànic"

700 milions d'euros a l'any, que invertirem en Sanitat, Educació i construcció d'habitatge, cosa que beneficiarà tothom. Els que tenen l'esquena més grossa han de suportar més pes".

Tot i això, quan es tracta de pagar impostos, tothom considera que n'hi ha un altre de més ric i privilegiat que ell, que hauria de ser el que pagués els plats trencats. I els grangers no en són una excepció. Se senten menystin-

guts i víctimes d'una *vendetta* del Labour per votar els *tories*, com els pensionistes que s'han quedat sense el subsidi de l'electricitat i els pares que a partir d'ara hauran de pagar l'IVA de les escoles privades dels seus fills. Venen en el nou impost una mostra de terror jacobí.

En aquest episodi de la cada vegada més agra lluita entre el món rural i el món urbà, els defensors i enemics de l'establishment, la política convencional i la populista, la dreta veu una oportunitat. I aquesta oportunitat té un nom, Jeremy Clarkson, una figura mediàtica amb el seu propi programa de televisió, multimilionari carismàtic amb 18 milions de seguidors a les xarxes socials, crític de la BBC i el funcionari, amant dels cotxes, *self made man* d'idees heterodoxes (es va oposar al Brexit) que no va anar a la universitat i es dirigeix a la gent amb un llenguatge pla i *antiwoke*, com si fos la veu del sentit comú. Propietari d'una granja a Oxfordshire que va comprar per canalitzar part dels beneficis dels seus negocis, s'ha convertit en el líder de la rebel·lió dels agricultors, però, més que això, la premsa conservadora el presenta com "el Trump anglès".

Una de les màximes de la política és que no convé enfrontar-se amb els protagonistes de contes infantils, i els grangers ho són. El primer ministre Keir Starmer té uns nous enemics a qui dona suport el 57% de la població i que, si fan una vaga, deixarien sense subministraments els supermercats. Això sí que seria una crisi. ●

R

EL REPORTATGE

El lliurament de la sobirania de les illes Chagos a Maurici no és un gest de bonisme per part de Londres, sinó una jugada estratègica

Crawley. Raymond Desiree, Marilyn Ladouceur, Marganita Modjari i Jimmy Simon, tots chagosians, conversant a Crawley, el seu veïnat al sud de Londres

HENRY NICHOLLS / AFP

El que queda de l'imperi

RAFAEL RAMOS
Crawley (Anglaterra), Corresponsal

Crawley, una ciutat dormitori de Londres gairebé enganyada a l'aeroport de Gatwick, és la llar de 3.500 chagosians, una tercera part de tots els ciutadans d'aquell arxipèlag que hi ha al món (la resta estan repartits principalment entre les illes Maurici i les Seychelles). I tot i que hi ha tantes opinions com persones, la majoria no estan contents amb la renúncia britànica a la sobirania sobre la seva colònia de l'oceà Índic. El que volien era l'autodeterminació, i haver estat consultats.

D'aquells tres milers i escaig d'originaris de les illes Chagos, molts treballen a les instal·lacions aeroportuàries, per a la British Airways i altres aerolínes, com a auxiliars de terra o gestionant la tramesa i recepció de maletes. A Anglaterra es guanyen dignament la vida, però enyoren la seva terra i fan tot el possible per transmetre als seus fills la cultura i l'idioma, una mena de francès crioll.

El pacte anunciat aquesta setmana pel nou Govern laborista britànic per al lliurament de les Chagos a Maurici els ha agafat per sorpresa, i no necessàriament agradable (dos dies abans els seus representants havien mantingut una reunió informativa al Foreign Office, i ningú no els n'havia dit res). La relació amb el nou titular de la sobirania és complexa, i els chagosians que viuen a Port-Louis, Vacoas-Phoenix, Quatre Bornes, Curepipe o

Beau Bassin ho fan amb freqüència en la pobresa i se senten ciutadans de segona categoria (se'ls anomena despectivament *ilois*).

Londres ha venut l'inesperat acord per a la cessió definitiva de l'arxipèlag a Maurici (que és a uns dos mil quilòmetres de distància) com un exemple de descolonització progressista, però la cosa és força més complicada, i diverses fonts asseguren que la decisió respon a la pressió del Govern dels Estats Units, que tenia por de quedar-se sense l'ús de la base naval conjunta de Diego García (una de les illes) si així ho determinava el Tribunal de Justícia Internacional. Per això, feia temps que pressionava el Govern britànic perquè negociés una fórmula que, a canvi del transvasament de la sobirania, conser-

vés el dret a disposar d'unes instal·lacions militars que el Pentàgon va fer servir per bombardejar l'Iraq i l'Afganistan a les seves campanyes contra Saddam Hussein i els talibans.

Les Chagos, un arxipèlag de seixanta illes deshabitades a excepció de Diego García des que els seus habitants van ser expulsats als anys seixanta i setanta per establir-hi la base militar, és un peó en el tauler geopolític global, a mig camí entre l'Àfrica i Indonèsia, i a tocar de les principals rutes comercials marítimes (Bab al-Mandab, els estrets d'Ormuz i Malacca, el cap de Bona Esperança...). La seva importància estratègica és tan gran que se la coneixia amb la Malta de l'oceà Índic.

Maurici no ha exercit mai sobirania sobre les Chagos, i fins fa

pocs anys havia mostrat poc interès en el distant atol. El seu Govern manté unes relacions excel·lents amb la Xina, i una teoria és que Pequín ha mogut els fils entre bastidors, i estimulat les demandes davant els organismes internacionals, per consolidar la seva influència a la regió. Els conservadors britànics treuen foc pels queixals, diuen que la cessió és un regal innecessari a una potència rival en un moment de màxima tensió a l'Orient Mitjà, i que obre les portes a renúncies semblants en els casos de Gibraltar i les Maldives (Keir Starmer ho nega).

L'arxipèlag va estar deshabitada fins al 1783, quan França hi va establir una plantació i va importar esclaus africans per explotar-la. El 1810, en el marc de les guerres

napoleòniques, el Regne Unit va aconseguir els territoris francesos de l'oceà Índic, incloent-hi Maurici, les Seychelles i les Chagos. Quatre anys després París els va cedir formalment a la corona britànica, que va alliberar els serfs i s'hi van quedar treballant com a pescadors i agricultors.

El 1965 el Regne Unit va concedir la independència a Maurici amb la condició que renunciés a qualsevol possible reclamació sobre les Chagos, que tenien poc valor econòmic. L'imperi s'enrassava i Londres era conscient de la inviabilitat de mantenir les colònies a l'Àfrica, però volia conservar una base militar, i Diego García era ideal. El govern de Port-Louis no va posar objeccions, i encara menys quan Londres li va oferir a canvi tres milions de lliures de l'època. També ara, com a part de l'acord, es compromet a subvencionar la tornada dels expulsats al seu lloc d'origen.

Els mauricians són d'origen indi en un 70%, mentre que els chagosians tenen descendència mixta africana i índia. Pocs dels més de tres mil que viuen a Crawley confien a poder-hi tornar, i pertànyer a Maurici no genera gaire il·lusió. Les seves autoritats han prohibit els segells de les illes Chagos, modifiquen el lloc de naixement als passaports i castiguen amb fins a deu anys de presó els qui diguin que són britànics o d'una altra nacionalitat. Londres s'ha tret un càrrec de consciència, però les víctimes dels seus deliris colonials no creuen que hi surtin guanyant. ●

ADRIAN DENNIS / AFP

Els Estats Units han pressionat per a un acord que els garanteixi l'ús de la base de Diego García

Ni veu ni vot

Un grup de chagosians concentrant-se a Westminster en protesta per la decisió del Govern britànic de lliurar el seu territori a Maurici

testa per la decisió del Govern britànic de lliurar el seu territori a Maurici

LA VANGUARDIA

PRESIDENT-EDITOR
JAVIER GODÓ,
COMTE DE GODÓ

DIRECTOR
Jordi Juan

VICEDIRECTOR
Enric Sierra

DIRECTORS ADJUNTS
Lola García
Miquel Molina

ADJUNTS AL DIRECTOR
Enric Juliana
Manel Pérez

SUBDIRECTORS
Isabel García Pagan
Lluís Urià
Joel Albarrán

FUTURS
IMPERFECTES

Màrius Carol

El govern
dels pitjors

La paraula *cacistocràcia* és un terme utilitzat en les anàlisis polítiques per designar el govern dels més ineptes, dels menys capacitats i dels profundament incompetents. La prestigiosa revista *The Economist* l'ha designat com el terme de l'any, arran dels nomenaments que ha anunciat Donald Trump des que va aconseguir la victòria en les eleccions dels EUA. Pensar que un home que vol fer neteja dels funcionaris deslleials pot ser director de l'FBI, que un guillat antivacunes pot ocupar la Secretaria de Sanitat, que un conspiranoic sigui el preferit per ser al capdavant de la CIA o que un presentador de la Fox denunciï per agressió sexual i amb tatuatges al seu cos associats a l'extrema dreta pugui ser el candi-

'The Economist'
considera que
la paraula de l'any
és 'cacistocràcia'

dat a secretari de Defensa és que algú s'ha tornat boig. O, encara pitjor, que tot un país ha perdut el senderi.

El terme *cacistocràcia*, d'arrel grega, el va utilitzar per primera vegada el religiós Paul Gosnold en un sermó de la seva església d'Oxford, el 1644, quan va proclamar davant els seus fidels que no havien de tenir cap escrupol en pregar contra els devots incendiàries que volien portar al país a la ruïna amb la seva incompetència, "portant la temperada monarquia a una cacistocràcia boja". Però més valdria no haver donat suport als ineptes, abans de convidar els feligresos a resar perquè es consumissin a l'infern.

En qualsevol cas, la cacistocràcia no és un fenomen circumscrit a terres llunyanes. Tenim més exemples propers: la gestió de la tragèdia de la dana posa de manifest la imperícia, incapacitat i ineptitud de l'equip de govern de la Generalitat Valenciana per afrontar una crisi. Una dada resulta reveladora: la consellera de Justícia i Interior, encarregada de les emergències, desconeixia l'existència del sistema d'alertes, com va reconèixer en públic.

El premi Nobel Paul Krugman, en el seu últim article a *The New York Times*, ha escrit que potser ja no recuperarem mai la fe que teniem en els nostres dirigents, però almenys l'hauriem de mantenir per enfrontar-nos als governs dels pitjors, perquè només així aconseguirem trobar el camí per tornar a un món millor. I, tot i així, se'n farà llarg. Insuportablement llarg. ●

Bayrou, últim intent de Macron

El centrista François Bayrou, de 73 anys, un ferm aliat d'Emmanuel Macron, ha estat finalment el designat pel president de la República per al càrrec de primer ministre. Després de la caiguda de Michel Barnier per una moció de censura, es el segon i possiblement últim intent de Macron per trobar una figura que reuneixi un mínim consens per evitar que el govern torni a caure i tancar la crisi política que viu França.

Tres són els objectius urgents que li esperen al nou inquilí del palau de Matignon, residència oficial dels primers ministres: ampliar la base de suports parlamentaris, fer-la prou gran per poder aprovar uns pressupostos que el país necessita i poder navegar per l'Assemblea Nacional sense que l'oposició torni a presentar una altra moció de censura.

Bayrou, alcalde de Pau, exministre d'Educació i de Justícia i líder del partit de centredreta Movement Democràtic (MoDem), que al seu torn forma part de la coalició parlamentària macronista Ensemble, té davant seu el mateix repte que tenia el seu antecessor i que no va poder superar. Amb l'actual divisió a l'Assemblea, no li resultarà una tasca fàcil. Bayrou està en una situació de gran fragilitat davant un legislatiu en el qual és difícil assegurar suports duradors. Macron ha apostat per ell després de dies de negociacions amb els partits de les quals han estat exclosos els dos extrems: la ultradreta del Reagrupament Nacional i La França Insubmissa de Jean-Luc Mélenchon.

Macron ha intentat arribar a un acord amb socialistes, centristes i dreta tradicional per evitar, com va succeir en el govern anterior, que Marine Le Pen tingui la clau de la seva supervivència. Al final, ha optat per una figura del seu camp. Curiosament, quan el president va guanyar les eleccions el 2017, va dinamitar els partits tradicionals, com el Partit Socialista i Els Republicans, però ara s'ha vist obligat a recórrer a aquestes mateixes formacions de sempre per sortir del caos polític. Macron sap que no es tracta tant de noms com de suports, per evitar una altra censura i garantir una mínima estabilitat política. L'elecció de Bayrou està en línia amb els esforços del president per tancar un pacte de no-agressió amb els socialistes i que aquests es comprometin a no votar contra el govern en una nova moció de censura.

A La França Insubmissa li ha faltat temps per anunciar que pre-

sentaran una moció de censura contra Bayrou, mentre que, en l'altre extrem, el Reagrupament Nacional repeteix l'estratègia que ja va aplicar amb Barnier i diu que no hi haurà moció de censura automàtica, sinó que s'esperarà a veure quina política implementa Bayrou, encara que manté les seves "línies vermelles". Els ecologistes no han ocultat la seva decepció amb Bayrou, els comunistes han dit que li donaran una oportunitat, i els socialistes rebutgen entrar en el seu govern, però no tanquen la porta a un pacte de no-censura si el primer no aplica l'article 49.3 de la Constitució per aprovar els pressupostos sense debat parlamentari.

La tasca més immediata de Bayrou –el quart primer ministre francès aquest any– és aconseguir l'aprovació dels pressupostos, per a la qual cosa l'esperen unes setmanes de dures negociacions que la facin possible i evitin una segona caiguda de l'Executiu. En

espera que un nou govern pugui aprovar els comptes públics per al 2025, l'actual Executiu en funcions ha presentat una "lei especial" per prorrogar els del 2024 i poder cobrar els impostos.

Recordem que no es poden convocar eleccions legislatives a França fins al 7 de juliol del proper any, i per aquesta raó una segona desfeta d'un govern de Macron deixaria el país en un altre buit institucional i agreujaria encara més la crisi econòmica i financera que pateix, amb un deute i un dèficit públic desbotcats.

França es troba en un moment polític crucial en què l'important ja no és avançar sinó sortir del bloqueig. La tasca que li espera a Bayrou és la mateixa que va tenir sobre les seves espatlles Barnier i no va poder realitzar. Caldrà veure si la història es repeteix o si el nou primer ministre aconseguirà una mínima estabilitat que permeti al Govern i al país arribar a una nova cita electoral el pròxim estiu que desbloquegi l'actual divisió en tres blocs de l'Assemblea Nacional.

Bayrou, que va ser fonamental perquè Macron guanyés les presidencials el 2017, haurà d'utilitzar totes les seves virtuts com a vell murri de la política per a, des de la seva posició de centre, fer de frontissa entre l'esquerra i la dreta i evitar una nova moció de censura. La seva llarga experiència pot ser clau per sortejar la crisi que pateix França, negociar un pacte de no-agressió amb l'esquerra i evitar així seguir el mateix camí que el seu antecessor. No li resultarà fàcil. ●

Amb el nomenament del
polític centrista, el
president busca aconseguir
l'estabilitat políticaBayrou necessita suports
parlamentaris per evitar la
moció de censura i
aprovar els pressupostos

APUNTS DEL NATURAL – JL MARTÍN

Les paraules de Sánchez sobre una connivència del PP amb magistrats obre el debat sobre la politització de la justícia

Qui controla els jutges?

SILVIA HINOJOSA
Barcelona

Pocs professionals tenen el poder d'un jutge. Si és un instructor de l'àmbit penal pot fins i tot enviar a la presó l'investigat o embargar-ne el patrimoni, i sense un judici. Ha d'actuar conforme a l'ordenament jurídic, però qui vigila que sigui així? I, el més important, són suficients i s'apliquen amb diligència els mecanismes de control que hi ha sobre els jutges?

Pedro Sánchez obria aquesta setmana aquest debat sobre el control als jutges quan va expressar la seva sospita que el PP compta amb ajuda de magistrats en la seva tasca d'oposició al Govern espanyol. La guerra política fa temps que es lliura a la trinxera judicial. Es recorre amb excessiva facilitat a la justícia per resoldre qüestions que moltes vegades són polítiques i amb això es descarrega la responsabilitat del que passi en un plet judicial. Alguns jutges se senten instrumentalitzats en aquesta batalla. També hi ha el risc que alguns es deixin instrumentalitzar.

"Moltes vegades els jutges hem d'incórrer diligències o admetre a tràmit una querrela sabent que té poques possibilitats de prosperar o intuïnt que es vol instrumentalitzar la justícia", assegura el magistrat Joaquim Bosch. "Hem vist als jutjats que polítics, clavegueres policials, o periodistes promouen investigacions o pseudoinvestigacions sabent que es farien servir per acabar en un jutjat, però si es presenten els requisits estem obligats a obrir el procediment", afegeix.

Es el dret a la tutela judicial efectiva, que sempre protegeix el Tribunal Constitucional. Els jutges no poden valorar la intenció de qui denuncia, només si els fets que es denuncien poden constituir un delicte i si hi ha sospites fonamentades per dirigir les diligències cap a alguna persona. I han de practicar una mínima in-

Alberto Núñez Feijóo adreçant-se a Pedro Sánchez en un ple del Congrés al novembre

“**Tot el procediment judicial està pensat per controlar el jutge**”

“**Hem d'exercir la llibertat d'expressió amb prudència, pel deure de neutralitat**”

Natalia Velilla
Magistrada

vestigació per decidir si la causa ha de continuar fins a anar a judici. "El que no poden fer és incoar diligències a veure què troben o fer-ho per indicis d'un delicte concret i a partir d'allà investigar tota la vida d'una persona per si hi troben res", subratlla.

"Tot el procediment judicial està pensat per controlar el jut-

ge", assegura la magistrada Natalia Velilla. "Hi ha moltíssims mecanismes de control, encara que sigui difícil d'entendre, en vista de les manifestacions d'alguns polítics", afirma. Detalla controls ordinaris, com l'enregistrament de les actuacions judicials, l'acta que aixeca el lletrat de l'administració de justícia de tot el que es fa, i les mateixes lleis processals, que impedeixen al jutge determinats moviments si les parts no hi demanen. I si aquestes creuen que el jutge s'ha equivocat, poden presentar recurs a la instància superior, que decidirà.

I hi ha controls extraordinaris. "El Consell General del Poder Judicial (CGPJ) pot obrir expedient a un jutge per infraccions disciplinàries, com ara faltes de respecte a les parts o retard en la tramitació d'actuacions", diu. I si té un comportament delictiu, com el retard maliciós en les actuacions o dictar resolucions injustes expressament, es pot iniciar l'acció penal.

Tot i això, hi ha la sospita sobre

“**Un TS configurat amb criteris d'imparcialitat no generaria tants dubtes**”

“**Estem obligats a obrir investigacions, tot i que intuïm que se'ns instrumentalitza**”

Joaquim Bosch
Magistrat

la cúpula judicial que està molt exposada a ingerències partidistes, adverteix Bosch, citant el Consell d'Europa, que demana a Espanya mesures per garantir la independència dels jutges i posar fi a la seva excessiva politització.

"Si els partits polítics tenen capacitat per influir en la composició dels alts tribunals, hi pot haver

jutges que pensin que des de dalt no se'ls molestarà mai si actuen en sintonia amb un partit", constata aquest magistrat, membre de Jutges i Jutgesses per la Democràcia. El CGPJ, com els alts tribunals, afegeix, s'hauria de configurar amb criteris objectius de mèrit i capacitat. "Un Tribunal Suprem configurat amb criteris de forta imparcialitat no generaria tants dubtes, per exemple, amb el seu paper en la llei d'Amnistia", assenyala.

Hi ha jutges que segueixen directrius polítiques? "Entenc que sí. No puc dir-ho de persones concretes, però els partits no hi posarien aquest afany si no els fos rendible", coincideix Velilla.

Una altra qüestió que sorprèn és que un jutge critiqui autoritats, a les xarxes socials, o en entrevistes, i no sigui motiu de sanció. La raó és que el CGPJ només pot sancionar aquelles crítiques, o elogis, si es fan invocant la condició de jutge, o en una sentència. Té prioritat la llibertat d'expressió. "És un tema difícil. Els jutges hem d'exercir la llibertat d'expressió amb prudència, molts incomplixen els deures ètics de prudència i neutralitat", sosté aquesta magistrada, membre de la fundació Hay Derecho.

Si un jutge ha fet pronunciaments contraris a un tema que haurà d'enjudiciar o una llei sobre la qual s'haurà de pronunciar, pot ser recusat per una de les parts, però només si s'adreça contra algú en concret, apunta Velilla, ja que seria la causa d'enemistat manifesta. "En altres casos, hi ha un deure moral del jutge d'apartarse, si és que el deixen -afegeix-. I en tot cas, la crítica a la legislació, si és tècnica, no és dolenta, de vegades les lleis tenen defectes". En aquest sentit, és crítica amb la tècnica legislativa: "Les lleis cada vegada són pitjors", és així a l'última dècada i ja abans, perquè s'eludeix als òrgans consultius. "Per descomptat que un jutge no pot reinterpretar la llei fins a desnaturalitzar-la, però moltes vegades és una llei que no està ben feta", adverteix. ●

Junts adverteix el PSOE que la situació "no pot continuar així ni un dia més"

INAKI PARDO TORREGROSA
Barcelona

L'endemà de veure's a Ginebra amb el PSOE, Junts va mantenir ahir la línia dels dies previs i va reiterar el seu avís als socialistes. La situació "no pot continuar així ni un dia més", va dir el secretari general de la formació, Jordi Turull, en la reunió del consell nacional que es va celebrar a Vila-seca (Tarragonès), la primera des del congrés en què JxCat va renovar la direcció i el seu full de ruta.

Turull, en la seva intervenció

en obert, va denunciar el que va qualificar de "triple discurs" dels socialistes, dependent de si són a Suïssa, a Madrid o a Barcelona. A més a més, va fer servir el terme "trilerisme" per descriure la manera de procedir del PSOE.

A parer de Turull, hi ha un "triple discurs" dels socialistes per "superar les necessitats i urgències i per mantenir-se en el poder i no molestar els de l'atado y bien atado". "Això i així amb el PSOE no pot continuar ni un dia més", va rematar després, emfatitzant que "qui pacta amb el PP a Barcelona és el PSOE", i no pas Junts.

Un comentari que té a veure amb el fet que des de certs sectors s'adverteix els postconvergens que l'alternativa a l'actual coalició que governa Espanya és la de PP i Vox.

Puigdemont, per la seva banda, en un discurs a través de mitjans telemàtics, va assenyalar que el balanç del pacte amb els socialistes és "decebedor" i que l'experiència "no convida a l'optimisme". Va afirmar també que aquestes circumstàncies són "les que els han portat a donar 'un cop de puny sobre la taula' i a buscar que hi hagi 'un punt d'inflexió' en la

seva relació amb els socialistes.

Així mateix, l'expresident català va demanar que la seva formació estigui "preparada per a qual-sevol eventualitat" en el futur pel que fa a la relació amb els socialistes i amb el Govern central. "Hem d'estar preparats per assumir els costos polítics i personals de la decisió que acabem prenent", va asseverar Puigdemont en al·lusió a les conseqüències que pugui tenir: "tombar els pressupostos generals de l'Estat o no donar suport a les iniciatives dels socialistes els pròxims mesos".

La formació postconvergent adverteix des de la tardor la Moncloa que els incompliments del que es va pactar "tenen conseqüències" i aquesta setmana, després de la valoració de Puigdemont del primer any d'acord amb

el PSOE, Junts ha elevat el to.

Dimarts la Mesa del Congrés aborda la proposició no de llei que va registrar JxCat perquè es debatís sobre la idoneïtat que Pedro Sánchez se sotmeti a una qüestió

Puigdemont demana al seu partit que es prepari per assumir el cost de la ruptura amb els socialistes

de confiança. És probable que la majoria de PSOE i Sumar la tombi amb informes jurídics que reforcin la seva posició. L'expresident hi replicarà a la nit en una entrevista en prime time televisiu. ●

DIRECTORA
ESTHER VERA

DIRECTOR ADJUNT
IGNASI ABAGAY

DIRECTORA GERENT
GEORGINA FERRI

SUBDIRECTORS
DAVID MIRO
CATALINA SEBBA
JORDI CURTADA
CARLA TURRO
ENRIC BARRAS ARELLÓ
ELENA FREIXA

DIRECTORA D'ART
CRISTINA CORDOBA

POLÍTICA
ALEIX MOLDES
DELEGAT A MADRID
OTSOBA

INTERNACIONAL
FRANCESC MILLAN

SOCIETAT
GIEMMA GARRIDO

ECONOMIA
ALBERT MAESTIN

DEBAT
TONI GÜELL

CULTURA
XAVIER CERVANTES

ESTILS
THAIS GUTIERREZ

MÈDIA
ALEX GUTIERREZ

ESPORTS
XAVI HERNÁNDEZ

NAVARRO

LLINGÜA
PAU ROMÁNUELI

FOTOGRAFIA
XAVIER BERTAL

DISSENY DIGITAL
RICARD MARFA

ARA TV
ALEXAM

DEFENSOR DEL LECTOR
ANTONI BATTISTA
eddefensa@ara.cat
625784787

EDICIÓ DE PREMSA PERIÒDICA ARA, SL

PRESIDENT
FERRAN BODÉS

FINANÇES
XAVIER LINAMES

MARKETING I VENDES
PABLO CASALS

COMERCIAL
SERGI GERBÁN

NOUS NEGOCIS
OIBOL CANALS

TECNOLOGIA
MARC CAMPBODON

DIRECTOR FUNDADOR
CARLES CAPDEVILA

C/ PEU DE LA CREU, 5-9
08001 BARCELONA

TELÈFON: 93 202 94 98

ATENCIÓ AL SUBSCRIPTOR:
93 273 11 10
subscriptions@ara.cat

TEXT LEGAL
Edició de premsa periòdica
ARA es reserva tots els drets sobre el contingut del diari ARA, els suplementos i qualsevol producte de venda conjunta, sense que es pugui reproduir ni transmetre a altres mitjans de comunicació, totalment o parcialment, sense prèvia autorització escrita.

Difusió controlada per POJD

DL: B-42598-2010
ISSN: 2014-010X

EL DIARI D'AHIR
Fe d'errades: L'ARA agraeix als lectors que ens facin arribar els errors que detectin en el contingut dels articles. Un cop confirmat l'error, l'ARA publica la fe d'errades en aquesta mateixa columna. Podeu fer-nos arribar les vostres esmenes a q@ara.cat.

DEBAT

CONSULTEU MÉS ARTICLES A L'ARA.CAT

Un govern mundial?

L'últim trimestre del 2024 es va celebrar a Nova York la cimera anual de l'ONU dedicada a reflexionar sobre els reptes de futur i a intentar generar nous consensos mundials entre els estats que governen el planeta. El resultat de la cimera va ser l'aprovació d'un document amb 56 propostes, una moció per un Pacte Digital Global i una declaració sobre la importància de les generacions futures. Entre les 56 propostes, n'hi ha 19 que des de diversos angles miren d'enfortir l'ordre de governança mundial existent, començant per canvis profunds a les mateixes Nacions Unides. Com sol ser habitual en documents d'aquest tipus, l'ONU demostra ser conscient de bona part dels problemes i de les seves pròpies febleses, i el text està farcit de bones intencions. No obstant, més enllà de la bona fe, i que moltes de les propostes es queden més aviat curtes, els avenços tangibles esperables són encara més escassos. I això que la percepció àmpliament compartida és que no tenim més remei que posar fil a l'agulla i que se'n acaba el temps per fer-ho.

Són moltíssims i fonamentals els reptes globals que afrontem la humanitat sencera. Molts d'aquests reptes requereixen una acció coordinada dels estats, les organitzacions internacionals i els ciutadans per poder trobar una solució efectiva. Des de la crisi climàtica i la lluita contra les pandèmies fins a la regulació de la IA o dels mercats financers, passant per la seguretat nuclear, la protecció dels ecosistemes i la lluita contra l'extinció massiva de les espècies, la protecció de les generacions futures, l'harmonització fiscal global i la lluita contra els paradisos fiscals, o els objectius clàssics del manteniment de la pau, la lluita contra la pobresa i les desigualtats socioeconòmiques globals, o la resta dels Objectius de Desenvolupament Sostenible que l'Agenda 2030 de la mateixa ONU va establir com a prioritats planetàries l'any 2015.

El cert és que l'actual sistema de governança mundial, inclosos el sistema de les Nacions Unides i l'acció coordinada dels estats, està demostrant, fracàs rere fracàs, la seva incapacitat per oferir solucions efectives per a tots i cadascun d'aquests reptes. Les causes són diverses, entre elles la manca de pressupost i competències re-

JOSEP LLUÍS MARTÍ

PROFESSOR DE FILOSOFIA DEL DRET DE LA UNIVERSITAT POMPEU FABRA

guladores clares de les organitzacions internacionals, així com l'excessiva dependència del veto dels estats i el fet que aquests han quedat ancorats en una visió miòpica dels seus propis interessos, una que esborra la importància del bé comú global o l'interès general compartit i prioritza els interessos econòmics i polítics particulars i de curt termini de cada estat o fins i tot de cada govern. Tal com assenyalava el document de l'ONU, necessitem un sistema de governança mundial molt més fort i efectiu, un objectiu que no és gens fa-

cil d'assolir. Ara bé, abans de delegar alegrament competències en les organitzacions internacionals i dotar-les del poder i els recursos econòmics que requereixen, també ens hem d'assegurar que el sistema de governança global resultant sigui no només efectiu, sinó també legítim, és a dir, que sigui mínimament democràtic.

¿Es possible i desitjable l'objectiu de construir una democràcia global? Fa més de 30 anys que un conjunt d'experts en l'àmbit internacional –jo entre ells– defensen que sí, i que presenten propostes concretes sobre com assolir-ho gradualment, tot i les evidents dificultats pràctiques. ¿Però ens estem acostant realment a la democràcia global? Aquí són molts els escèptics. Molts creuen que es tracta d'un objectiu noble però molt improbable, i que tot sembla indicar que estem cada cop més lluny d'aconseguir-lo. Sovint s'ha donat per suposat, tot i que no hi havia evidència empírica sòlida, que no hi havia voluntat d'anar més enllà, ni interès genuí en construir un govern mundial, ni per part dels estats ni per part dels ciutadans.

No obstant, acaba de publicar-se un important estudi que ens podria donar als democràtics globals un alè d'esperança. Es tracta d'un treball de Farsan Ghasim i Markus Pauli publicat a *l'International Studies Quarterly* que intenta mesurar el grau de suport entre la població mundial a la creació d'un govern mundial. Per això s'ha realitzat una macro-enquesta a 42.000 persones de 17 països diferents de tots els continents –que representen el 54% de la població mundial–. Els resultats són clars: el 48% dels enquestats estarien a favor de la creació d'un govern mundial si no s'especifica res més; però el percentatge de suport puja al 68% si s'especifica que aquest govern seria democràtic, i encara més, al 71% si s'afegeix que a més de democràtic tindrà competències limitades per lluitar, per exemple, contra les pandèmies.

Ens caldran, com sempre, més estudis i dades abans de ratificar aquests resultats. Però si l'obstacle principal a una democràcia global era la manca de voluntat de la gent, no sembla que aquest sigui ja un problema. Com sol passar, la ciutadania és molt més madura del que acostumem a pensar. I potser la democràcia global, tan necessària com difícil, està més a prop del que semblava.

GETTY

¿És possible i desitjable l'objectiu de construir una democràcia global? Fa més de 30 anys que un conjunt d'experts defensen que sí

kioskymas#adquisicions:biblioteca